Ἀριθ. 355 – Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ζ

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΔ' Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Ἀγχίσμου. 17 Ὀκτωβρίου 1882

ΤΟ ΑΚΟΥΣΙΟΝ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ].

Συνέχεια ἰδὲ σελ. 640.

ΙΙΙ'.

Ὁ κόλπος τοῦ Μεξικοῦ.

Αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ Πινσὼν δὲν ἤρχισε τὰ συνήθη θορυβώδη παράπονα· ἐπανῆλθεν εἰς τὸ παρὰ τὴν πρύμνην κατάστρωμα, ἀπέθηκε τὸ δέμα ἐφ' ἑνὸς τῶν ἐδωλίων καὶ ἤρξατο νὰ περιπατῇ κατὰ μῆκος καὶ κατὰ πλάτος σοβαρὸς, βεμβάζων, μηδόλως προσέχων εἰς τὰ πέριξ αὐτοῦ συμβαίνοντα. Ἐνίοτε, ὅτε βαδίζων, ἔβλεπεν ἐνώπιόν του τὴν ξηράν, ἵστατο διὰ μιᾶς θεωρῶν τοὺς γυμνοὺς καὶ ἀγόνους βράχους, τοὺς προστατεύοντας τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος τῆς Ἀβάνας, ἢ τοὺς πλανωμένους ἐν τῷ οὐρανῷ μελανοὺς ἱέρακας. Ἄλλοτε ἵστατο παρατηρῶν τὴν θάλασσαν, ἧς τὰ κυανὰ ὕδατα συνεχέοντο μακρὰν μετὰ τοῦ γαλανοῦ χρώματος τοῦ αἰθέρος.

Οἱ λάροι ἠκολούθουν τὴν ὑπὸ τοῦ *Φούλτωνος* σχηματιζομένην αὔλακα καὶ κατερχόμενοι διὰ ταχείας πτήσεως ἥρπαζον τὰ ῥιπτόμενα ἐκ τοῦ πλοίου λείψανα τῆς τραπέζης. Ἐκίνει τότε τὴν κεφαλὴν ὁ Πινσὼν καὶ ἐψιθύριζε τὴν ποιητικὴν εὐχήν:

«Ἂς εἶχα πτέρυγας πτηνοῦ...»

Οὐδ' ὁ Ζωπυρὸς ἦτο ηὐχαριστημένος, καίτοι δὲν ὡμίλει. Παρετήρει καὶ αὐτὸς τὴν ξηρὰν μετὰ πόθου, οὐχὶ πρὸς τὸ μέρος τῶν βράχων, ἀλλὰ κατώτερον, πρὸς τὴν παραλίαν τὴν περιστεφομένην ὑπὸ δένδρων, παράδοξον ἐχόντων φύλλωμα. Ποῦ ἔβαινον ἄρά γε; Τὸ παιδίον ἐπόθει διακαῶς νὰ μάθῃ· πλὴν δυστυχῶς ὁ Πινσὼν ἐφαίνετο λίαν περίφρων, ὥστε δὲν ἐτόλμα νὰ πλησιάσῃ πρὸς αὐτὸν, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ λίαν ἀπησχολημένοι, ὥστε δὲν ἔκρινε πρέπον νὰ τοὺς ἐρωτήσῃ.

Μικρὸν κατὰ μικρὸν αἱ ἀκταὶ ἐγένοντο κυανόχροοι, τὸ δὲ βλέμμα οὐδὲν διέκρινε ἐν αὐταῖς εἰμὴ ὄγκους ἀορίστους μέλανας, λευκοὺς ἢ πρασίνους, εἶτα τὰ χρώματα ταῦτα ἀνεμίγησαν καὶ ἀπετέλεσαν φαιόν τι ὅλον· τότε ἡ προσοχὴ τοῦ μειρακίου ἐστράφη πρὸς τὸν *Δάβις*.

Τὸ πειρατικὸν, οὗ τὸ λευκὸν σκάφος ἐφαίνετο ὀλισθαῖνον ἐπὶ τῶν κυμάτων, ὑπερεῖχεν ἐν τῷ πλῷ τὸν *Φούλτωνα* κατὰ ὀκτὼ χιλιόμετρα, ἐφαίνετο δὲ ἀδιακόπως κερδίζον ἐν τῇ ἀποστάσει. Ὁ πλοίαρχος ἱστάμενος ἐπὶ τῆς γεφύρας προσέταττεν ἀπαύστως τοὺς μηχανικοὺς νὰ αὐξάνωσι τὸν ἀτμὸν καὶ νὰ δίδωσι μεγαλειτέραν ὤθησιν εἰς τὸν ἕλικα. Αἴφνης ὁ *Δάβις* ἐθεάθη διαγράφων καμπύλην, στρεφόμενος καὶ διευθυνόμενος πρὸς βορρᾶν. Ὁ *Φούλτων* ἐστράφη παρομοίως καὶ προὐχώρησε παραλλήλως πρὸς τὸ πειρατικόν.

— Ἂν κατορθώσῃ νὰ μᾶς περάσῃ αὐτὸς ὁ κακοῦργος, εἶπεν ὁ πλοίαρχος πρὸς τὸν ὕπαρχον, θὰ μᾶς σύρῃ βεβαίως εἰς τὴν Εὐρώπην. Διατάξατε νὰ κλείσωσι τὰς ἐπιστομίδας τοῦ λέβητος, κύριε· καλλίτερα νὰ τιναχθῶμεν εἰς τὸν ἀέρα παρὰ νὰ ὑποστῶμεν τοιοῦτον ἐξευτελισμόν.

Ἐπὶ μίαν ὥραν τὰ δύο ἀτμόπλοια ἔπλευσαν παραλλήλως. Ὁ πλοίαρχος περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν παρετήρει ἐναγωνίως τὴν πορείαν, συγκρίνων ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὴν θέσιν τοῦ πλοίου του πρὸς τὴν τοῦ ἐχθροῦ του. Ἕλικες μέλανος καπνοῦ ἀνεπήδων ἐκ τῆς καπνοδόχης τοῦ *Δάβις*, καὶ τοῦτο ἐδήλου ὅτι καὶ τὸ πειρατικὸν ἐθέρμαινε τὴν μηχανὴν μετὰ τῆς αὐτῆς ζέσεως μεθ' ἧς καὶ ὁ *Φούλτων*. Ἡ ξηρὰ εἶχεν ἐξαφανισθῆ τέλεον ἀπὸ πολλῆς ὥρας, ὅτε ὁ Πινσὼν, ἀφεὶς τέλος τὸν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος βηματισμὸν, ἐπέστησε τὴν προσοχήν του ἐπὶ τῆς περὶ τὴν ταχύτητα ἀμίλλης τῶν δύο ἀτμοπλοίων. Ἐνδομύχως ὁ Πινσὼν βλέπων τοῦτο ηὐχήθη ἵνα ὁ *Δάβις* ὑπερβαίνων τὸν *Φούλτωνα* ἀναλάβῃ τὸν πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἢ πρὸς τὴν Εὐρώπην πλοῦν.

Ἐγένετο μετ' οὐ πολὺ καταφανὲς ὅτι τοῦ πειρατικοῦ ἡ πορεία ἐχαλαροῦτο καὶ τότε *οὐρρὰ* θριάμβου ἀντήχησεν ἐπὶ τοῦ *Φούλτωνος*. Πλὴν οὐδὲ τὸ μέγα τοῦτο ἀτμόπλοιον ἠδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν τοιαύτην μανιώδη πορείαν· μολονότι ὁ μηχανικὸς ἤλειφε δι' ἀφθόνου ἐλαίου τὴν μηχανὴν, τὰ ἔμβολα ἐθερμαίνοντο ἐπαισθητῶς. Πρὸς στιγμὴν ἐθεάθη ὁ *Δάβις* ὡς ἀποφασίζων νὰ δεχθῇ τὴν μάχην. Ἂν ἐγίνωσκε τί συνέβαινεν ἐπὶ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ του, ἤθελε βεβαίως ἐπιμείνει εἰς τὴν πρόθεσίν του, ἤθελεν ἀψηφήσει τὸ πῦρ αὐτοῦ καὶ διέλθει πρὸ αὐτοῦ. Ἀλλὰ τοῦτο, ἀληθῶς εἰπεῖν, ἤθελεν ἐκθέσει αὐτὸν εἰς βεβαίαν σχεδὸν καταστροφήν· ὅθεν, ἀφοῦ ἀπώλεσε τὸ ἓν τέταρτον τῆς κερδηθείσης διὰ τῆς πανουργίας αὐτοῦ ἀποστάσεως, ἐξηκολούθησε τὸν πρὸς δυσμὰς πλοῦν αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ, τοῦ ἀπεράντου τούτου λέβητος, ὅπου τοῦ

Ὠκεανοῦ τὰ ὕδατα εἰσρέουσιν ἵνα θερμανθῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι κατόπιν ὑπὸ τὸ ὄνομα Gulf stream ὅπως καταβρέξωσι τὰς ἀκτὰς τῆς Εὐρώπης διὰ τῶν κυμάτων αὐτῶν, χιλιαρῶν εἰσέτι μετὰ πλοῦν ὀκτακισχιλίων χιλιομέτρων.

— Λαμπρὸν πλοῖον, λαμπρὸν πλοῖον! ἐπανέλαβε φαιδρῶς ὁ πλοίαρχος τύπτων τὸ ἔδαφος τοῦ πλοίου διὰ τοῦ ποδός Τί λέγετε σεῖς, κύριε Πινσών;

— Οἰκτείρω, ἀπήντησεν ὁ μηχανικός, τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ τοῦ *Δάβις*· ἂν ἦτο εἰς τὴν θέσιν του Γάλλος πλοίαρχος, θὰ ἐδέχετο τὴν μάχην πρὸ καιροῦ.

— Καὶ θὰ ἡττᾶτο, κύριε, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος, διότι πᾶσαι αἱ περιπτώσεις εἶνε ὑπὲρ ἡμῶν. Αὐτὸ εἶνε τό λᾶθος τῶν συμπατριωτῶν σας νὰ μὴ λογαριάζωσι ποτὲ τοὺς ἐχθρούς των. Βεβαίως ἐνίοτε τὰ παράτολμα κινήματα ἐπιτυγχάνουσι· ἀλλὰ τί θὰ ἐλέγετε, ἂν ἐβλέπετε παίκτην ζατρικίου, ῥιψοκινδυνεύοντα καὶ κινοῦντα τοὺς πεσσοὺς ἀσκόπως τῆδε κἀκεῖσε; Ἐνόσῳ ὁ *Δάβις* πλέει ἔσεται ἐπίφοβος εἰς τὰ ἐμπορικὰ πλοῖά μας. Αὐτὸ τὸ γινώσκει καὶ διὰ τοῦτο προφυλάσσεται.

— Φαίνεσθε ηὐχαριστημένος, πλοίαρχε.

— Καὶ εἶμαι τῷ ὄντι, κύριέ μου· ὁ *Δάβις* αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἰσῆλθεν ἐντὸς παγίδος, ὅπου βεβαίως θὰ πιασθῇ.

— Εὑρισκόμεθα ἐντὸς τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ;

— Ναί.

— Καὶ ποῦ πηγαίνομεν;

— Εἰς Σιζάλ, εἰς Καμπέχην, εἰς Βέρα-Κρούζ, εἰς Ταμπίκον, εἰς.... αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἐχθρόν μας.

Ὁ Πινσὼν δὲν ἀπεκρίθη· ἤρχισε μόνον ἐκ νέου νὰ περιπατῇ κατὰ μῆκος καὶ πλάτος ἐπὶ τοῦ πλοίου.

— Ἔμελλον νὰ ὑπάγω εἰς Καλαί, ἐσκέπτετο, καὶ ὑπῆγα εἰς Λιβερπούλην· ἔμελλον νὰ ὑπάγω εἰς Νέαν Ὑόρκην, καὶ ἐταξείδευσα εἰς τὰς Καναρίους νήσους, εἰς τὰς νήσους τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου καὶ τέλος εἰς τὰς Παρθένους νήσους. Ἀπὸ τὰς Ἀντίλλας, τὰς ὁποίας δὲν ἤλπιζον ποτὲ νὰ ἴδω, ἰδοὺ ὁποῦ μεταφέρομαι εἰς τὸ Μεξικόν, ὅπερ δηλοῖ ὅτι θὰ μεταβῶ εἰς Κίναν, εἰς Λαβραδόρ, εἰς τὰς Σανδβίχας νήσους ἢ εἰς Μαδαγασκάρ καὶ τοῦτο διότι εἷς φίλος μου...

—Κύριε, εἶπεν αὐτῷ μεθ' ἡδείας φωνῆς ὁ Ζωηρός.

— Τί θέλεις;

— Ἤθελον νὰ σᾶς ἐρωτήσω τί εἶνε ὁ κόλπος τοῦ Μεξικοῦ.

— Ὁ κόλπος τοῦ Μεξικοῦ εἶνε εὐρεῖα λεκάνη περιοριζομένη πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τῆς Φλωρίδος, πρὸς νότον ὑπὸ τοῦ Γιουκατὰν καὶ πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τῶν μεξικανικῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ταβάσκου καὶ τῆς Βέρα-Κρούζ. Συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βαχάμα, διὰ τοῦ ὁποίου διήλθομεν διὰ νὰ φθάσωμεν ἐδῶ, καὶ παρὰ τὸν ὁποῖον κεῖνται αἱ νῆσοι Λουκαΐαι.

Ὁ Ζωηρὸς μεταβὰς παρετήρησεν ἐπισταμένως ἐπί τινος γεωγραφικοῦ χάρτου τὸ ἀρχιπέλαγος τῶν Λουκαΐων νήσων, ὧν ἡ προσέγγισις καθίσταται κινδυνώδης, ἕνεκα τῶν περιστοιχιζουσῶν αὐτὰς ἀμμωδῶν ῥηχῶν. Κατὰ τὸ γεῦμα, ὁ πλοίαρχος, χαίρων ὅτι ἔφραξε τὸν δρόμον τῷ πειρατῇ ἐξεπωμάτισε πολλὰς φιάλας καμπανίτου. Τὸ θυμῆρες ποτὸν τῆς πατρίδος του ἐφαίδρυνεν ἐν μέρει τὸν Πινσών, ὃν οἱ ἀξιωματικοὶ διεβεβαίουν ὅτι τὸ πειρατικὸν δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ διαφύγῃ, ὡς ἀποκεκλεισμένον.

Διῆλθον δύο ἔτι ἡμέρας πλέοντες ἐν ἀνοικτῷ πελάγει. Ὁ καύσων ἐγένετο πνιγηρός, διότι ὁ Ἀπρίλιος εἶνε ὁ θερμότερος μὴν τοῦ ἔτους ἐν τῇ χώρᾳ ἐν ᾗ εὑρίσκοντο. Ὁ Ζωηρὸς ἐγίνωσκεν ὅτι ἐν τῷ Μεξικῷ, οὗ αἱ ἀκταὶ ἐντὸς ὀλίγου ἔμελλον νὰ φανῶσιν, εὑρίσκοντο παρθένα δάση, ἔνθα διῃτῶντο τίγρεις, πίθηκες, ψιττακοί, καὶ λειμῶνες πλήρεις ταύρων καὶ ἵππων ἀγρίων. Ὁ ἔνθερμος αὐτοῦ πόθος ἦτο νὰ ἴδῃ τάχιστα τὴν προνομιοῦχον ταύτην γῆν καὶ πρὸ πάντων ν' ἀποβιβασθῇ εἰς αὐτήν. Ὁπότε λοιπὸν ἤκουε τοὺς ἀξιωματικοὺς λέγοντας ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ *Δάβις* θὰ κατέφευγεν ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Καμπέχης ἢ τοῦ Ταμπίκου, ἔτρεχεν ὄπισθεν τῆς μεγάλης λέμβου, ὅπως ἐκτελέσῃ τὸ ἀπαραίτητον ἐπικίνδυνον αὐτοῦ ἄλμα. Ἀπεναντίας δὲ ὁπότε ἐγένετο λόγος ὅτι ἠδύνατο ὁ *Δάβις*, κάμπτων νῆσον τινά, νὰ μεταβάλῃ πορείαν καὶ ν' ἀναλάβῃ τὸν πρὸς τὴν Εὐρώπην πλοῦν, ὁ Ζωηρὸς μετέβαινε καὶ ἐκάθητο παρὰ τὴν πρώραν σύννους, θεωρῶν τὰ βαθέα ὕδατα, ἀνοιγόμενα ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν ὤθησιν τοῦ ἕλικος.

Πρωΐαν τινά, καθ' ἣν ὁ Ζωηρὸς ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐνωρίτερον ἢ ὁ Πινσών, ἀφοῦ ἐβεβαιώθη ὅτι ὁ *Δάβις* ἐφαίνετο εὑρισκόμενος εἰς τὴν αὐτὴν περίπου ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ *Φούλτωνος*, ἐξεπλάγη βλέπων πτηνὸν ἱπτάμενον καὶ προσψαῦον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, εἶτα δὲ βυθιζόμενον καὶ ἀφανιζόμενον ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Ταυτοχρόνως στῖφος ἰχθύων ἐπέταξεν ὡς στῖφος στρουθίων, ὑπεράνω τοῦ ὕδατος, ψαῦον σχεδὸν τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἐβυθίσθη πάλιν ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ στοιχείου.

— Ὀνειρεύομαι; ἠρώτησε τὸ παιδίον, ἢ μήπως εὑρίσκομαι εἰς τὰς μαγευμένας ἐκείνας χώρας, διὰ τὰς ὁποίας ὁμιλοῦσι τόσον συχνὰ οἱ ναῦται;

Ἔδραμεν ἀμέσως πρὸς τὸν Πινσών, ὅστις παρετήρει τὴν θάλασσαν καὶ ἐμέτρει τὴν ἀπόστασιν, εἰς ἣν εὑρίσκετο ὁ *Δάβις*.

— Τί σημαίνει αὐτό; τὸν ἠρώτησε δεικνύων αὐτῷ καὶ ἕτερον στῖφος ἰχθύων ἱπταμένων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

— Καθὼς βλέπεις εἶνε ψάρια τὰ ὁποῖα πετοῦν.

— Ψάρια ποῦ πετοῦν! ἐπανέλαβεν ὁ Ζωηρός.

— Ναί· εἶνε εἶδος μικρῶν λαβρακίων.

Φεύγοντες ξιφίαν διώκοντα αὐτοὺς οἱ ἰχθύες ἀναπηδήσαντες ἔπεσαν ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου, εἷς δ' αὐτῶν ὑψωθεὶς περισσότερον ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ὁ Ζωηρὸς δραμὼν συνέλαβεν αὐτὸν καὶ ἐθαύμασεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν τὰ μακρὰ πτερύγια αὐτοῦ, τὸ ἀργυροῦν καὶ κυανοῦν χρῶμα τοῦ ὡραίου ἰχθύος, ἔχοντος μῆκος τριάκοντα ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Ἀλλ' ἅμα ἤκουσε τοὺς παρεστῶτας λέγοντας ὅτι καλὸν ἦτο νὰ τὸν ψήσῃ, ἐθυμώθη καὶ ἔρριψε τὸν αἰχμάλωτον εἰς τὴν θάλασσαν, ὅστις παραχρῆμα ἠφανίσθη ἐντὸς τῆς αὔλακος τοῦ πλοίου.

Τὴν ἑσπέραν ἐγένετο συμβούλιον τῶν ἀξιωματικῶν. Προσήγγιζον τὸ σύμπλεγμα τῶν ὑφάλων, τῶν καλουμένων Σκορπιῶν, ὁ δὲ *Δάβις* καθὰ ἐκ τῶν κινήσεων αὐτοῦ ἐφαίνετο, ἔβαινε ὡς ἂν μὴ ὑπώπτευε ποσῶς τὸν κίνδυνον. Μόλις ἐπῆλθεν ἡ νύξ, οἱ ἀξιωματικοὶ κατεμέτρησαν τὸ ὕψος τῶν ἀστέρων καὶ ἤρχισαν νὰ κάμνωσι διαφόρους ὑπολογισμούς. Ἦτο ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι τὸ πειρατικὸν ἔβαινε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τοὺς Σκορπιούς. Ἐλιπλασιάσθησαν οἱ φρουροὶ καὶ μιᾶς ἀκτὶς ἠλεκτρικοῦ φωτὸς ἐφώτισεν ἀμέσως τὸν *Δάβις*.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον παρετήρησαν ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦ πειρατικοῦ ἀπόστασις ἠλαττοῦτο· σημεῖον ὅτι ἐχαλαροῦτο ἡ πορεία αὐτοῦ. Ὁ *Δάβις* εὑρίσκετο εἰς ἀπόστασιν βολῆς καὶ οἱ πυροβοληταὶ ἦσαν ἤδη ἕτοιμοι νὰ ἀρχίσωσι τὸ πῦρ, ὅτε αἰφνιδίως ὁ *Δάβις* ἐτράπη πρὸς ἀριστεράν. Ἡ φωτίζουσα αὐτὸν ἀκτὶς πεσοῦσα πρὸς τὰ ἔμπροσθεν ἔδειξε σειρὰν ὀξειῶν κορυφῶν βράχων, καθ' ὧν ἐθραύετο ἀφρίζουσα ἡ θάλασσα.

— Στρέψατε, στρέψατε! ἐκραύγασεν ὁ πλοίαρχος.

Στιγμὴ ἀγωνίας διῆλθε τὸ πλήρωμα τοῦ *Φούλτωνος*, ὅστις κάμψας διῆλθεν ἐγγύτατα τῶν ὑφάλων, εἰς ἃς ὁ ἀντίπαλος αὐτοῦ ἤλπιζε νὰ τὸν ῥίψῃ. Ἀλλ' ἡ ἐκ τοῦ δόλου τούτου προελθοῦσα ἀργοπορία παρ' ὀλίγον νὰ στοιχίσῃ πολὺ τῷ πειρατῇ, ὅστις ἐδέχθη ἐν τῷ μεταξὺ πλείστας βολάς. Ἡ μάχη ἐφαίνετο ἀρξαμένη, ὅτε πρὸς μεγίστην ἔκπληξιν τοῦ Πινσών, ὁ πλοίαρχος διέταξεν αἴφνης νὰ παύσῃ τὸ πῦρ.

Ὁ *Δάβις* ἔκαμπτε τὴν σειρὰν τῶν ὑφάλων· ἄνευ δὲ τῆς ἀγχινοίας τοῦ πλοιάρχου ὁ *Φούλτων* διαγράφων τὴν αὐτὴν καμπύλην, θ' ἄφινε ἐλευθέραν τὴν δίοδον εἰς τὸν ἐχθρόν του, ὅστις προχωρῶν ἤθελεν ἐπαναγάγει ἐκ νέου τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἀφοῦ ἐπὶ μίαν ὥραν ὁ *Δάβις* ἐποίησε διαφόρους χειρισμοὺς, χωρὶς νὰ κατορθώσῃ ν' ἀποπλανήσῃ τὸν ἀντίπαλόν του, ἀνέλαβε τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν.

— Τὸν ἔχομεν εἰς τὸ χέρι τέλος πάντων! ἔκραξεν ὁ πλοίαρχος. Πρὶν ἢ παρέλθωσι τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὧραι, προσέθηκε στρεφόμενος πρὸς τὸν Πινσών, θὰ συντρίψω αὐτὸν τὸν λῃστὴν ἐπάνω εἰς τὴν μεξικανικὴν παραλίαν· καὶ ἔπειτα θὰ ζητήσω εὐγενῶς συγγνώμην ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν τοῦ Ζουαρέζ.

Τὴν μεθεπομένην ἡμέραν περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ὁ σκοπὸς ἀνήγγειλε τὴν ἐμφάνισιν τοῦ κώνου τῆς Ὀριζάβας, ὁρατοῦ ἐξ ἀποστάσεως τριάκοντα λευγῶν ἐκ τῆς θαλάσσης. Ὁ Ζωηρὸς ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς χιονοσκεποῦς ταύτης κορυφῆς, ἔσπευσε νὰ παραλάβῃ τὸ δέμα τῶν ὑποκαμίσων καὶ προσελθὼν ἔστη παρὰ τὸν Πινσών. Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν τῆς ἑσπέρας εὑρίσκοντο ἐνώπιον τοῦ φρουρίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου-Οὐλλόα, ἁλωθέντος τὸ 1839 ὑπὸ τῶν Γάλλων. Ὄπισθεν τοῦ φρουρίου, κεκτισμένου ἐπὶ νησίδος, ἐκτείνεται εὐρεῖα ἀμμώδης παραλία, ἐπὶ τῆς ὁποίας κεῖται ἡ πόλις τοῦ Ἀληθοῦς Σταυροῦ ἢ Βέρα-Κρούζ, μὲ τὰ κωθωνοστάσιά της, ἅπερ καθιστῶσιν αὐτὴν ὁμοίαν πρὸς πόλιν ἀνατολικήν.

Ὁ Πινσὼν παρετήρει τὸ θέαμα τοῦτο μετ' ἀδιαφορίας, λίαν ἐκπληττούσης τὸν Ζωηρόν.

— Θ' ἀποβιβασθῶμεν ἐντὸς ὀλίγου, κύριε, τῷ εἶπε τὸ παιδίον· δὲν συλλογίζεσθε;

— Θ' ἀποβιβασθῶμεν; ἐπανέλαβεν ὁ μηχανικός. Καὶ τὸ πιστεύεις σὺ αὐτό; Μήπως δὲν ἐπρόκειτο ν' ἀποβιβασθῶμεν καὶ εἰς Κουϊνστόουν, εἰς Ἅγιον Θωμᾶν, εἰς Ἀβάναν; Τὸ ἴδιον θὰ πάθωμεν καὶ ἐδῶ. Ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ, ὄχι ὅμως καὶ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου.

Ὁ *Δάβις* παραλαβὼν τὸν πρωρέα εἰσῆλθε μετ' ὀλίγον ἐντὸς τοῦ λιμένος καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν τηλεβόλων τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Οὐλλόα. Ὁ *Φούλτων* ἀκολουθῶν τὸν ἀντίπαλόν του διῆλθεν ἐπίσης πρὸ τοῦ φρουρίου καὶ εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ ἀνοικτοῦ λιμένος τῆς Βέρα-Κρούζ, καὶ στὰς εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν μέτρων ἀπὸ τοῦ *Δάβις* ἠγκυροβόλησεν.

Ἡ νὺξ ἦτο θερμή· ἡ σελήνη πλησιφαὴς καὶ λαμπρὰ ἐφώτιζε τὸ μακρὸν πρόχωμα τοῦ λιμένος, κατασκευασθὲν διὰ μεγάλων ἐξόδων ὑπὸ τῶν μεξικανῶν καὶ προχωροῦν ἐπὶ τριακόσια μέτρα ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Ὄπισθεν αὐτοῦ διεγράφοντο τὰ λευκὰ τείχη, διότι ἡ Βέρα-Κρούζ ἔχει κατασκευὴν πόλεως ὀχυρᾶς

— Θέλετε ν' ἀποβιβασθῆτε; ἠρώτησεν αἴφνης ὁ πλοίαρχος τὸν Πινσών.

Ὁ μηχανικὸς ἠγέρθη.

— Ἂν τὸ θέλω! ἀνέκραξεν.

— Καταβιβάσατε μίαν λέμβον, εἶπεν ἁπλῶς ὁ ἀξιωματικός.

Ὅτε ὁ Πινσὼν εἶδε τὴν διαταγὴν τοῦ πλοιάρχου ἐκτελεσθεῖσαν, ὅτε ἦλθον νὰ τῷ εἴπωσιν ὅτε τὸν ἀνέμενον, κατελήφθη ὑπὸ ἰσχυρᾶς συγκινήσεως καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἐπληρώθησαν δακρύων. Ηὐχαρίστησε μετὰ κατανύξεως τὸ περικυ-

κλοῦν αὐτὸν πλήρωμα τοῦ *Φούλτωνος*, ἔθλιψε τὴν χεῖρα τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν ἀξιωματικῶν, δίδων αὐτοῖς τὴν διεύθυνσιν τῆς κατοικίας αὐτοῦ ἐν Παρισίοις καὶ εὐχόμενος αὐτοῖς καλὴν ἐπιτυχίαν.

— Ὅταν ὁ *Δάβις* ἐξέλθῃ, τῷ εἶπεν ὁ πλοίαρχος, θὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν μέτρων καὶ θὰ τελειώσωμεν γρήγορα τὴν ὑπὸ θέσιν μας. Λοιπὸν, κύριε Πινσὼν, θέλετε νὰ μείνετε μαζί μας;

— Ὄχι, ἀπήντησεν ὁ μηχανικὸς, κατὰ τὴν μάχην ἐμπορεῖ καμμία σφαῖρα τοῦ *Δάβις* νὰ ἔλθῃ νὰ εὕρῃ ἐμὲ ἢ τὸν Ζωηρόν. Ἂν ἤμην Ἀμερικανὸς καὶ ἂν ᾐσθανόμην ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνός σας, ἡ πρότασίς σας ἴσως θὰ μὲ εἵλκυεν. Ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι ἀπὸ τὴν Βατινιόλλην καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς Εὐρώπην διά τινες τῶν ἀτμοπλοίων τῶν ἐκτελούντων τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν Ἀντιλλῶν ἢ τοῦ Μεξικοῦ. Χαίρετε, λοιπὸν, πλοίαρχε· σᾶς εὐχαριστῶ μυριάκις.

Μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ Πινσὼν καὶ ὁ Ζωηρὸς, ὅστις ἔτρεμε φοβούμενος μὴ ὁ μηχανικὸς δεχθῇ τὴν προσφορὰν τοῦ πλοιάρχου, ἀπεβιβάζοντο ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Ἡ λέμβος τοῦ *Φούλτωνος* ἐπέστρεψε πάραυτα, καὶ χάρις εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης οἱ δύο ταξειδιῶται παρηκολούθησαν αὐτὴν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μέχρις ὅτου ἐπανῆλθον εἰς τὸ ἀτμόπλοιον. Ἀπέστειλαν τότε μεγαλοφώνως τελευταῖον ἀποχαιρετισμὸν πρὸς τοὺς φίλους αὐτῶν καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς μεγίστην πύλην φαινομένην εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς ἀκτῆς.

[Ἕπεται συνέχεια].

Ο ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ

Περιγραφὴ

τοῦ μαθητικοῦ βίου ἐν Γερμανίᾳ.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 646.

Οἱ ἔρωτες τοῦ φοιτητοῦ. Αἱ κόραι τοῦ Βυρτσβούργου. Ὁ μονοετὴς ἐθελοντής.

Ἀλλ' ἐὰν κατὰ τύχην δὲν εὑρίσκεται νεαρόν τι πλάσμα ὑπὸ τὴν στέγην τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ οἰκεῖ ὁ φοιτητὴς, ζητεῖ τότε οὗτος ἐρωμένην ἐκτὸς τῆς οἰκίας. Διότι ὁ φοιτητὴς τοῦ Βυρτσβούργου, ὅπως καὶ ὁ τῶν ἄλλων γερμανικῶν χωρῶν, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ ἔρωτος. Πολλοὶ δὲ λόγοι ὑποδεικνύουσι τὸν ἔρωτα ὡς ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον καὶ ἀναπόσπαστον συστατικὸν τοῦ σπουδαστικοῦ βίου. Ὁ Goethe, λέγων «Θέλεις νὰ μάθῃς τί πρέπει νὰ πράξῃς; ἐρώτησον τὰς εὐγενεῖς γυναῖκας», καὶ ὁ «εὐγενὴς προχωρεῖ μακρὰν δι' ἑνὸς καλοῦ λόγου τῶν γυναικῶν», ὑπονοεῖ ἀναμφισβητήτως ὅτι ἡ μετὰ τοῦ τρυφεροῦ γένους ἀναστροφὴ δρᾷ ἐξευγενιστικῶς ἐπὶ τῆς νεότητος. Τοὺς στίχους τοῦ Schiller «τιμᾶτε τὰς γυναῖκας, διότι συνυφαίνουσι καὶ συμπλέκουσιν οὐράνια ῥόδα ἐν τῇ γηΐνῳ ἡμῶν ζωῇ» θεωρεῖ ὁ υἱὸς τῶν Μουσῶν ὡς ἀπ' εὐθείας προσκλησιν εἰς ἔρωτα. Ὁ ἔρως, ἐν ἄλλοις, πρὸς νεάνιδα εἶνε καὶ ἀναγκαῖος, ἵνα δύναταί τις ν' ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ παρὰ τὸν πότον. Τί θὰ πράττῃ δὲ τέλος ὁ ἄνευ ἔρωτος καὶ ἄνευ δεσποινίδος σπουδαστὴς ἐν τῇ παραδόσει, ὅταν οἱ εὐτυχεῖς ἐν τῷ ἔρωτι συμφοιτηταί του χαράσσωσι τὰ ὀνόματα τῶν ἐρωμένων αὐτῶν κατὰ τὸ διάλειμμα ἐπὶ τῶν ὑαλίνων πλακῶν τῶν παραθύρων, κατὰ δὲ τὴν σοφὴν παράδοσιν τοῦ καθηγητοῦ ἐπὶ τῶν θρανίων; Ὡραῖαι τοῦ Βυρτσβούργου δεσποινίδες, ἐὰν ὑπεβάλετέ ποτε εἰς ἔρευναν τὰς ὑαλίνους πλάκας τοῦ παραθύρου καὶ τὰ θρανία τῶν ἀκροατηρίων τοῦ πανεπιστημίου, ἠθέλατε ἐκπλαγῆ βλέπουσαι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἑκατοντάκις κεχαραγμένα ἐπὶ τῶν ὑάλων καὶ τῶν ξύλων, ὅπως ποτὲ ἐχαράχθη ἡ Δωδεκάδελτος ἐπὶ τῶν χαλκῶν πινάκων. Συγχρόνως δὲ ἠθέλατε πεισθῆ ὅτι ἡ ἄκακος τοῦ φοιτητοῦ καρδία τόσῳ εἶνε πιστῶς καὶ στενῶς πρὸς ὑμᾶς προσδεδεμένη, ὥστε καὶ αἱ μᾶλλον διαφέρουσαι παραδόσεις τῆς φιλοσοφίας, τῆς λογικῆς καὶ μεταφυσικῆς, τοῦ διαφορικοῦ καὶ ὁλοκληρωτικοῦ ὑπολογισμοῦ, τῆς σανσκριτικῆς γραμματικῆς καὶ τῶν ὕμνων τοῦ Ῥιγβέδα, αἱ περὶ Πανδεκτῶν καὶ Εἰσηγήσεων, αἱ περὶ γυναικολογίας καὶ λαρυγγοσκοπίας, δὲν δύνανται ποσῶς ν' ἀφαρπάσωσι τὴν πλήρη καὶ ἀμέριστον αὐτοῦ ποσοχὴν ἀφ' ὑμῶν. . .

Εὐχαρίστως δὲ δυνάμεθα ν' ἀποδείξωμεν ὅτι αἱ κόραι τοῦ Βυρτσβούργου περιδινοῦνται ζωηρότερον καὶ ἐμπαθέστερον τῶν αὐτόθι μυιῶν καὶ μελισσῶν. Ἐνῷ δὲ αἱ τελευταῖαι πράττουσι τοῦτο μόνον κατὰ τὸ θέρος, καὶ τότε δὲ μόνον εὐδίας οὔσης, αἱ αὐτόθι κόραι περιτρέχουσι τὰς ὁδοὺς ἐν ἑκάστῃ ὥρᾳ τοῦ ἔτους, ἡμέρας καὶ νυκτὸς, κατὰ τὰ ψύχη καὶ τὰ θάλπη, ἐν αἰθρίᾳ καὶ ἐν χειμῶνι. Αὐτόθι περιτρέχει τὰς ὁδοὺς κατὰ τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὁ αὐτόθι οὕτω καλούμενος ἡμίερθος ἰχθὺς, τουτέστι τὸ θῆλυ ὄν, τὸ εὑρισκόμενον εἰς τὴν χαρίεσσαν ἡλικίαν μεταξὺ παιδίου καὶ ἐφήβου, τὸ ἄγριον καὶ ἀδέσμευτον τοῦτο ὡς πῶλος πλᾶσμα, οὗτινος ὁ κόλπος διογκοῦται καὶ εὐρύνεται πλήρης πόθων, καὶ οὗτινος τὰ ὑγρὰ, λάμποντα, καὶ πλήρη ἐκφράσεως ὄμματα διερευνῶσι διὰ βλέμματος ἐταστικοῦ τὴν ἀγένειον νεολαίαν. Ἐνταῦθα περιέρχεται ἐν πλήρει ἀνθηρᾷ ἡλικίᾳ καὶ ὡριμότητι ἡ ὑποψήφιος γάμου νεᾶνις κατὰ τὸ θέρος τῆς ἡλικίας αὐτῆς, εἶτα δὲ ἡ κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ βίου εὑρισκομένη μεσαιπόλιος δεσποινίς, ἡ ἀγαπῶσα εἰσέτι τὰ λευκὰ περιλείμια τοῦ τελευταίου σουμοῦ, ἡ εὐχαρίστως βλέπουσα νέον τινὰ διερχόμενον διὰ τῶν παραθύρων της, ἡ θέτουσα ἄνθη ἐπὶ τῆς κόμης, διότι ἐμαράνθησαν τὰ τῶν παρειῶν. Περὶ τίνα δὲ ἵπτανται ἅπασαι αὗται αἱ τάξεις τῆς ἡλικίας τῶν βυρτσβουργίδων;

Δύο στοιχεῖα ὑπάρχουσιν ἐν Βυρτσβούργῳ, πόλει ἐχούσῃ πανεπιστήμιον καὶ πολυάριθμον φρουρὰν στρατιωτικὴν, περὶ ἃ στρέφεται ὁ γυναικεῖος πόθος, οἱ σπουδασταὶ καὶ οἱ ἀξιωματικοί. Οἱ σπουδασταί εἰσι περισσότεροι τὸν ἀριθμὸν, ἀναλογοῦντες χίλιοι πρὸς πεντήκοντα ἀγάμους ἀξιωματικοὺς, ἐκ τῶν τελευταίων δὲ τούτων πάλιν εἰσί τινες, οἵτινες προσεχῶς θὰ προσκληθῶσιν εἰς Μόναχον. Ἐκ τούτου γίνεται δῆλον ὅτι κατὰ τὰς ἐρωτικὰς συναυλίας οἱ ἀξιωματικοὶ παίζουσι τὸ δεύτερον βιολίον, ἂν καὶ ἐνίοτε γίνονται ἐπικίνδυνοι τῶν φοιτητῶν ἀντεραστάι. Ὅπως δὲ καὶ ἀλλαχοῦ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα, ὑπάρχουσι κόραι ἔχουσαι λεπτοτάτην καὶ εὐαισθητοτάτην τὴν περὶ τὰ χρώματα αἴσθησιν, ἰδίως δὲ φανερὰν ἐμπαθῆ κλίσιν πρὸς τὸ δίχρωμον ἐριοῦχον. Τοιοῦτον δὲ φέρουσιν οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς φρουρᾶς καὶ δὴ κατὰ διαφόρους παραλλαγὰς, οἷον κυανέρυθρον, μελανέρυθρον βαθὺ καὶ ἐξέρυθρον μελανοκύανον, καὶ μάλιστα ἐν ἱκανῇ ποσότητι ὅπως ἑλκύσωσι τὰς κορασίδας. Ἐπειδὴ δὲ συναπαντῶσιν αὐτὰς καὶ φοιτηταὶ φέροντες πολύχρωμα καλύμματα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ ταινίας ἀναλόγως τῶν σωματείων, αἱ δὲ γυναῖκες, ὡς γνωστὸν εἰς ἐκείνους χαρίζουσι τὴν εὔνοιάν των, ὅσοι ἀποθάνωσι μαχόμενοι δι' αὐτὰς, οὐχὶ σπανίως πρότερον συνέβαινον αἱματηραὶ καὶ θανατηφόροι μονομαχίαι μεταξὺ ἀξιωματικῶν καὶ φοιτητῶν. Ἀλλ' ὁ νέος ὀργανισμὸς τοῦ στρατοῦ συνάψας τοὺς σπουδαστὰς πρὸς τοὺς στρατιώτας διὰ τοῦ συστήματος τῆς ἐνιαυσίου ὑπηρεσίας τῶν πρώτων ἐν τῷ στρατῷ, ὡς ἐθελοντῶν, κατέστησε σπανιωτέρας τὰς μονομαχίας, καὶ οὐ μόνον ἔφερε εἰδυλλιακὴν ἠρεμίαν καὶ εἰρήνην μεταξὺ σπουδαστῶν καὶ ἀξιωματικῶν, ἀλλὰ καὶ ἔλυσε, καίτοι ἀσυνειδήτως, μέγα πρόβλημα τῆς δαρβινείου θεωρίας τῆς ἀναπτύξεως. Διὰ τοῦ ἐνιαυσίου ἐθελοντοῦ ἐπλάσθη πλᾶσμα, ὅπερ ἐν τῷ ἀγῶνι περὶ ὑπάρξεως καὶ ἐν τῇ φυσικῇ διαλογῇ ἐτελειοποιήθη ἱστάμενον εἰς τὴν μετάβασιν ἀπὸ κατωτέρας εἰς ἀνωτέραν βαθμίδα ἀναπτύξεως (ὅπως πιστεύουσιν οἱ στρατιωτικοί).

Συχνάκις ὅμως τὸ μεταβατικὸν τοῦτο πλᾶσμα ἀνακαλύπτει ὅτι εὑρίσκεται οὐχὶ εἰς τὴν μετάβασιν πρὸς ἀνωτέραν, ἀλλὰ πρὸς κατωτέραν βαθμίδα, διὸ ἀντὶ νὰ ζητήσῃ νὰ προαχθῇ ἐν τῷ στρατῷ, ἐπανέρχεται μετὰ τὸ τέλος τοῦ χρόνον εἰς τὴν προτέραν αὐτῷ ἁρμόζουσαν θέσιν. Ἀλλ' ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὴν ἀτυχῆ ταύτην τῆς ἀναπτύξεως τοῦ φοιτητοῦ περίοδον, ὡς ἐθελοντὴς ὁ φοιτητὴς προσκτᾶται θέσιν ἐπίφθονον παρὰ τῷ θήλει γένει. Τὸ ὡραῖον, ζωηρὸν καὶ φαιδρὸν τοῦ φοιτητοῦ, τὸ κομψὸν, λάμπον καὶ πολύχρωμον τοῦ ἀξιωματικοῦ, πράγματα δι' ἃ μαίνονται αἱ νεάνιδες, εὑρίσκονται συνηνωμένα ἐν ἁρμονικῷ ὅλῳ εἰς τὸν μονοετῆ ἐθελοντήν. Ἡ κλασσικὴ ἐξευγενισμένη παίδευσις, ἡ ζωηρότης, ἡ ἐλευθερία, τὸ θαῤῥαλέον καὶ ἀδέσμευτον τοῦ φοιτητοῦ ἐνοῦνται μετὰ τῆς κομψῆς, λαμπούσης, καλῶς διὰ *βάττας* πεπληρωμένης στολῆς τοῦ ἀξιωματικοῦ, καὶ τοῦ στίλβοντος καὶ ἀνθρωποκτόνου ξίφους, ἢ ἐὰν οὗτος καταταχθῇ εἰς τὸ γένος τῶν νεωτέρων Κενταύρων τότε καὶ μετὰ τῶν ἡδέως ἠχούντων κέντρων τῶν ὑποδημάτων, καὶ τῆς λεπτῆς ὁσμῆς τοῦ παχυμύρου τῶν ἵππων. Οὐδὲν λοιπὸν θαῦμα ἂν αἱ γυναῖκες μαίνονται διὰ τοὺς τόσα προτερήματα συνενοῦντας ἐπὶ τὸ αὐτὸ φοιτητὰς ἐθελοντάς.

Ἡ κόμμωσις τοῦ φοιτητοῦ καὶ ἡ κλεὶς τῆς οἰκίας.

Διὰ τὸν φοιτητὴν τὸν ἐγειρόμενον τὴν πρωΐαν, ἡ πρωϊνὴ ὥρα δὲν ἔχει κατὰ τὴν γερμανικὴν παροιμίαν χρυσὸν εἰς τὸ στόμα, διότι παρῆλθεν ἤδη πρὸ πολλοῦ, ἀντὶ δὲ χρυσοῦ αἰσθάνεται οὗτος ἐν τῷ στόματι πικρὰν τινα ἀηδῶς γλυκάζουσαν γεῦσιν, ἀποτέλεσμα τῆς ἴσως ὑπὲρ τὸ δέον φαιδρῶς διελθούσης νυκτός. Ἐν τούτοις ταχέως ἀναπηδᾷ τῆς κλίνης, βυθίζει τὴν οὖλην αὐτοῦ κεφαλὴν εἰς εἰς τὰ ψυχρὰ νάματα τῆς λεκάνης, μεθ' ὃ πᾶσα παραζάλη τῆς κεφαλῆς, καὶ πᾶς βόμβος καὶ ψίθυρος τῆς ἑωλοκρασίας παρέρχεται. Εἶτα ἄρχεται τῆς κομμώσεως, εἰς ἣν ἕκαστος σπουδαστὴς δίδει μεγίστην σημασίαν, εἴτε ἐπιτρέπουσιν αὐτῷ, εἴτε μὴ τὰ χρηματικὰ μέσα. Διὸ ἡ μεταβαίνει εἰς τὸν κομμωτὴν καὶ βοστρυχίζει τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, εὐθύνει καὶ στιλβοῖ τὸν μικρὸν μύστακα, ἐὰν ἔχῃ τὸ εὐτύχημα νὰ ἔχῃ τοιοῦτον, δέχεται ἐπὶ τῆς κόμης περιαλειφόμενα ὅλα τὰ ἡδύοσμα μύρα τῆς Ἀραβίας, ἢ ἐκτελεῖ ἐν τῇ οἰκίᾳ τὴν κόμμωσιν αὐτόχειρ πρὸ τοῦ ἡμιστίλβοντος θαμβοῦ κατόπτρου, δένει τεχνηέντως, παρέχων ποιητικὴν ἔκφρασιν, τὸν κόμβον τοῦ λαιμοδέτου, ζητεῖ μὲ τὴν ὑπομονὴν καὶ εὐστάθειαν Γερμανοῦ διδασκάλου σχολείου τὸν ἀριστερὸν αὐτοῦ ἀναρτῆρα τῶν κνημίδων, οὗτινος ὁ ἐλαστικὸς ἱμὰς ἀπώλεσε διὰ τοῦ χρόνου πᾶσαν τάσιν, δίδει γραφικὸν σχῆμα εἰς τὴν ἄλυσσον τοῦ ὡρολογίου του, ἥτις ἐνίοτε ἀντὶ νὰ συγκρατῇ ὡρολόγιον, κρατεῖ κλεῖδα οἱανδήποτε, λαμβάνει λεπτὴν βακτηρίαν ἐν τῇ δεξιᾷ, θέτει τὸ ἔγχρουν πιλίον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἢ τὸν συνήθη πίλον καὶ ἐξέρχεται εἰς τὴν ὁδὸν ὡραῖος καὶ λαμπρὸς ὡς θεὸς ἀρχαῖος. Πρὶν ἢ ὅμως διέλθῃ τοῦ προδρόμου ἀναζητεῖ τὴν κλεῖδα τῆς οἰκίας. Ὅπως δὲ οἱ ἀρχαῖοι Λακεδαιμόνιοι οὐδέποτε ἀπεχωρίζοντο τῆς ἀσπίδος, οὕτω καὶ ὁ σπουδαστὴς οὐδέποτε χωρίζεται τῆς οἰκιακῆς κλειδὸς, τοῦ ἀπαραιτήτου τούτου παραρτήματος τοῦ ἐλευθέρου ἀνδρικοῦ βίου. Οὐδέποτε γνωρίζει ὁ γνήσιος σπουδαστὴς ἐξερχόμενος τὸ πρωΐ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἂν θὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ἑσπέρας ἢ τὴν πρωΐαν τῆς ἑπομένης.

Ἀλλὰ, ὅπως λέγει καὶ ὁ ποιητὴς, ἀτί εἶνε αἱ ἐλπίδες καὶ τὰ σχέδια, ἅτινα ὁ ἄνθρωπος, ὁ παροδικὸς οὗτος υἱὸς τοῦ χρόνου, ἱδρύει ἐπὶ τῆς ἄμ-

μου;» Οὕτω καὶ τὰ ὡραιότερα σχέδια τοῦ σπουδαστοῦ διαῤῥήγνυνται ὡς πομφόλυγες σάπωνος ἐν τῇ σκληρᾷ πνοῇ τῆς πραγματικότητος. Ἴσως εἶχεν οὗτος ἀποφασίσῃ τέλος (πρᾶγμα ὅμως διὰ τὸ ὁποῖον δὲν δύναμαι νὰ ὁρκισθῶ) νὰ μεταβῇ σήμερον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπως τοὐλάχιστον ἐρωτώμενος γνωρίζῃ ποία εἶνε ἡ ὄψις τῶν παραδόσεων· ἀλλ' ἰδού!...συναντᾷ αὐτὸν καθ' ὁδὸν φίλος, οὗτινος τὰ ἀπεξηραμένα σπλάγχνα λίαν πρωΐ ἠσθάνθησαν διαβολικὴν δίψαν. Πείθεται λοιπὸν ὑπὸ τούτου ὅπως πίωσι τὸ πρωϊνὸν ποτήριον, οὕτω δὲ μηδενίζονται ὅλα τὰ ὡραῖα καὶ καλὰ σχέδια περὶ τῶν σπουδῶν περὶ τοῦ σκοποῦ, ὃν εἶχε ν' ἀποδυθῇ εἴς τινα διαγωνισμὸν πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ βραβείου κλ. Ἡ συνείδησις τοκιστοῦ εἶνε ὡς γνωστὸν λίαν ἐλαστική, ἡ χορδὴ τῆς λύρας λίαν εὐένδοτος, τὸ κόμμι τὰ μάλιστα ἐκτατόν· οὐδὲν ὅμως εἶνε ἐκτατικώτερον ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ πρωϊνοῦ τούτου σπουδαστικοῦ προγευματιδίου. Ἐνταῦθα βλέπομεν δείγματα μεγαλοπρεπῆ πρωϊνῶν τοιούτων μικροποτημάτων, ἅτινα ἤρξαντο εἰς τὰς 10 π. μ. τὸ δὲ ἑσπέρας μεσονυκτίοις πόθ' ὥραις δὲν εἶχον περατωθῆ. Τότε δὲ συμβαίνει συχνάκις, παρά τισι δὲ φοιτηταῖς καθημερινῶς, ὁ σπουδαστής, ὁ ἀναχωρήσας τὸ πρωΐ τῆς οἰκίας του μὲ τὰς καλλιτέρας προθέσεις, νὰ ἐπιστρέψῃ παραπαίων εἰς τὴν οἰκίαν, μὴ φέρων μὲν μεθ' ἑαυτοῦ χειρόγραφον παραδόσεως, ἀλλὰ κατάφορτος βακχικῶν δώρων· τότε δὲ καὶ ὁ ἀχώριστος αὐτῷ συνοδός, ἡ ἀζιέραστος κλεὶς, μετὰ μακρὰν ἀναζήτησιν τῆς ὀπῆς τοῦ κλείθρου ἀνοίγει αὐτῷ τὰς πύλας εἰς τὴν ἐν τῷ οἴκῳ ἑστίαν.

[Ἕπεται συνέχεια].

* * *

ΑΓΡΟΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Η'

Παρὰ τὴν ἑστίαν..—Εὐβοϊκὰ ἄσματα.—Τὸ τραγοῦδι τοῦ γραμματικοῦ.— Συνοικέσια.—Ἐπιγραφὴ τοῦ ἱεροῦ τῆς Προσηψάς.—Ἡ ἀναχώρησίς μου.

Μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου δὲν εἶνε δυνατὸν πλέον νὰ μείνῃ τις ἐν ὑπαίθρῳ· τόσον τὸ ἑσπερινὸν ψῦχος εἶνε δριμύ. Ὅθεν ὁ μικρὸς ὁμιλητικὸς κύκλος ἀπὸ τῆς ἐξωθύρας τοῦ οἴκου μετατίθεται νῦν ἐντός, περὶ τὴν ἑστίαν, ἐν ᾗ καίουσι φωτίζοντες ἅμα καὶ θερμαίνοντες μικροὶ κλάδοι ἐκ τοῦ δάσους ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἀποκομισθέντες. Ἡ οἰκοδέσποινα καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς νήθουσι τὰς λευκὰς τοῦ μαλλίου τολύπας, ἐξ ὧν θὰ κατασκευασθῶσι ποικίλα χειμερινὰ ἐνδύματα. Ὁ πατὴρ καπνίζει τὸ σιγάρον του κεκλιμένος ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ παμμέλαινα χύτρα ἐπὶ τῆς πυρᾶς κοχλάζουσα ἀναδίδει μελῳδίαν εὐάρεστον καὶ ὀσμὴν ὀρεκτικήν. Φαίνεται δὲ ὅτι τῇ στιγμῇ ταύτῃ τὸ ἰδίως ἐνδιαφέρον πρᾶγμα εἶνε ἡ χύτρα, διότι πάντες τῇ ἀποσέλλουσι βλέμματα πλήρη στοργῆς, ἐπανειλημμένως δ' ἀφαιροῦσι τὸν πῖλον αὐτῆς καὶ βυθίζουσι τὸ ξύλινον κοχλιάριον, ἵνα δοκιμάσωσι τὴν γεῦσιν καὶ ἐπιταχύνωσι τὴν βράσιν τοῦ περιεχομένου καρυκεύματος. Ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ γεῦμα ἑτοιμασθῇ, τί τὸ ὄφελος; Ὁ πατὴρ δηλοῖ ῥητῶς ὅτι πρέπει νὰ προσμένωσι καὶ τὸν μικρὸν Περικλῆ τῶν, ὅστις φυλάττει τὰ πρόβατα καὶ θὰ ἔλθῃ ὅσον οὔπω. Εὐτυχῶς ἐνῷ ἡ καστανὴ Μαριώ, ἡ μεγαλειτέρα τῶν ἀδελφῶν, καταβιβάζει ἐκ τῆς πυρᾶς τὸ φαγητὸν διὰ τῶν χειρῶν μὲ κίνδυνον νὰ καύσῃ τοὺς δακτύλους, ἀκούονται ἀπομεμακρυσμένοι ἦχοι ὀξείας φλογέρας καὶ πάντες ἀναγνωρίζουσι τὴν μελῳδίαν τῆς *Παπαδούλας*, τὸν τόσῳ προσφιλῆ τῷ Περικλεῖ σκοπόν. Μετ' οὐ πολὺ ἡ θύρα ἀνοίγεται καὶ εἰσέρχεται τὸ δωδεκαετὲς παιδίον, προσφωνοῦν πάντας μὲν διὰ *καλησπέρας*, τὴν δὲ μητέρα εἰδικῶς διὰ τοῦ :— Μάννα, πεινῶ!

Ἐπιμόνως προσκαλούμενος, ἀρνοῦμαι νὰ μετάσχω τῆς οἰκογενειακῆς τραπέζης, ἀρκοῦμαι δὲ θαυμάζων τὴν λαμπρὰν ὄρεξιν τῶν ἀγροτῶν. Τὸ γεῦμα, ἐννοεῖται, δὲν διαρκεῖ ἐπὶ πολύ. Ὁ μικρὸς Περικλῆς ἀπέρχεται καὶ πάλιν εἰς τὸ ποίμνιον, αἱ γυναῖκες ἀναλαμβάνουσι τὰς *ῥόκας* των, καὶ ὁ πατὴρ ἀναμασᾷ νέον σιγάρον.

* *

Νομίζω ὅτι εἶνε ἡ καταλληλοτάτη στιγμὴ πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ μου, διότι δὲν εἶμαι ἐκεῖ πρὸ τόσης ὥρας ἄνευ σκοποῦ. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θ' ἀπέλθω καὶ ἐννοῶ νὰ μὴ φύγω χωρὶς νὰ πλουτίσω καὶ δι' Εὐβοϊκῶν ἀσμάτων τὰ τῆς δημοτικῆς ποιήσεως τετράδιά μου. Καὶ ὅσα μέχρι τοῦδε ἤκουσα ἐν χοροῖς ἢ εὐωχίαις μὲ πείθουσιν ὅτι πλεῖστα καὶ ἀνάλογα κατὰ τὴν καλλονὴν πρὸς τὴν ἐμπνέουσαν φύσιν δύνανται νὰ συλλεχθῶσιν ἀπὸ τῶν χειλέων τῶν νεανίδων μάλιστα. Αἱ ἀρνήσεις, διότι δῆθεν δὲν ἐνθυμοῦνται τίποτε, δὲν εἶνε τόσον ἐπίμονοι, ὅσον ἐπίμονοι αἱ παρακλήσεις μου αἴτινες ἐπὶ τέλους καὶ ὑπερισχύουσιν. Ἐπὶ τοῦ γόνατος καὶ διὰ μολυβδοκονδύλου, χωρὶς κ' ἐγὼ νὰ διακρίνω ὑπὸ τὴν ἀμυδρὰν λάμψιν τῆς πυρᾶς τὰ γραφόμενα πληρῶ κατὰ μικρὸν φύλλα ἐπὶ φύλλων. Τὸ πρῶτον ἄσμάτιον ὑπαγορεύει ἡ Μαριώ· δύναται νὰ ὀνομασθῇ τὸ *τραγοῦδι τῆς ἀγάπης*:

Σεῖς μὲ ξέρετε, γειτόνοι,
Πούμ' ταν ἄσπρη 'σὰν τὸ χιόνι·
Τώρα μ' ἔφερ' ἡ ἀγάπη,
Μαύρισα 'σὰν τὸν ἀράπη.
Ὡς τὰ τόρα τὴν καρδιά μου
Γὼ τὴν εἶχα κλειδωμένη
Καὶ βαρειὰ μανταλωμένη.
Τόρα θέλα ν' τὴν ἀνοίξω
Καὶ νὰν τήνε λουλουδίσω
Γιὰ τὸ πεῖσμα τῆς ἀντρούναις
Καὶ γιὰ τῆς παλληκαριούναις,
Πῶχουν ἄσχημαις γυναῖκες
Καὶ φιλοῦν κι' ἀναστενάζουν·
Μαῦρα κούτσουρ' ἀγκαλιάζουν.

Ἀλλ' ἡ Μαριὼ ἀκολουθεῖ μετὰ περιεργίας τὴν χεῖρά μου, ἥτις καθόσον αὐτὴ λέγει τρέχει ἐπὶ τοῦ λευκοῦ χάρτου διαγράφουσα διὰ τοῦ μολυβδοκονδύλου ἀκατάληπτα σχήματα καὶ ὅταν τελειόνῃ τὸ ᾆσμα δὲν ἀντέχει πλέον καὶ μ' ἐρωτᾷ:

— Καὶ τόρα τί σημάδια βάνεις 'ς τὸ χαρτί;

— Γράφω αὐτὰ 'ποὺ μοῦ λές.

— Τί θὰ 'πῇ γράφεις;

— Θὰ 'πῇ πῶς ἐπειδὴ δὲν 'μπορῶ νὰ κρατῶ 'ς τὸν νοῦν μου ὅ,τι μοῦ λέτε, τὸ σημαδεύω 'ςτὸ χαρτὶ ἔτσι ποὺ 'μπορῶ καὶ τόρα καὶ ὅποτε θελήσω κυττάζοντας τὰ σημάδια νὰ τὸ ξαναπῶ.

— Ἀπ' αὐταῖς τῆς μουντζούραις θὰ 'πῇς ἐσὺ τραγοῦδι;

— Ἀπ' αὐταῖς καὶ ἀπὸ χειρότεραις.

— Αἴ, γιὰ λέγε το . . .

— Ἄκουσε.

Ἐπλησίασα εἰς τὴν πυρὰν ἵνα διακρίνω τὰ ἱερογλυφικά μου καὶ ἐπανέλαβον στίχον πρὸς στίχον ὅ,τι μοὶ εἶχεν ὑπαγορεύσει. Καὶ ἐκείνη μὲ παρετήρει ἔκθαμβος διακόψασα τὴν ἐργασίαν ἐπὶ μικρόν. Ὅταν δ' ἐτελείωσα τὴν ἀνάγνωσιν προσέθηκεν ὡς μετὰ βαθεῖαν σκέψιν:

— Ἐγὼ γιὰ νὰ τὸ μάθω τὸ τραγοῦδι αὐτὸ μοῦ τὸ εἴπανε, μοῦ τὸ 'ξανάειπανε ἑκατὸ φοραῖς, ἐσὺ μὲ μιὰ φορὰ μονάχα καὶ τὸ 'ξέρεις νερό. Αὐτὸ θὰ 'πῇ τί κούτσουρα εἴμαστ' ἐμεῖς οἱ χωριάταις, 'μπροστὰ 'ς ἐσᾶς τοὺς *πολιτικούς*.

Μετὰ τὸ πρῶτον ἦλθον ἀλλεπάλληλα νέα ᾄσματα, ὑποβοηθουσῶν καὶ τῶν τριῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς μητρὸς ἀκόμη. Μεταξὺ αὐτῶν ἐξέχει τὸ τῆς *Χατζήνας* διὰ τὸ ἐν αὐτῷ τρυφερώτατον μητρικὸν αἴσθημα:

Χατζήνα μ', δὲ' στολίζεσαι, Χατζήνα μ', δὲν ἀλλάζεις
Νὰ βάνῃς τὸ λικαμτερί, τὸ ῥούχινο φουστάνι;
— Τὸ τί καλό 'χω νὰ γαρῶ, ν' ἀλλάξω νὰ φορέσω;
Μένα ὁ Χατζῆς μου 'πέθανε, μένα ὁ Χατζῆς μου 'χάθη·
Ἔνανε γυιὸ μοῦδωκε ὁ Θεὸς κ' ἐκεῖνος θά μου φύγῃ!...
Σκ' 'θέλα φύγῃς, γυιόκα μου, σκ' θέλα φύγῃς, γυιέ μου,
Νὰ σηκωθῇς πολὺ πρωΐ, κάνα δυὸ ν ὥραις νύχτα,
Νὰ μὴ σὲ ἰδοῦν τὰ μάτια μου καὶ κλαῖνε τὰ καϋμένα.

Χαριέστατον, νομίζω, καὶ τὸ ἑξῆς τετράστιχον:

Ἐμπιζέρισα, 'βαρέθηκα μ' ἕναν κακὸ λεβέντη,
Πᾶσα βραδὺ 'ς τὴν πόρτα μου καὶ πᾶσα μεσημέρι.
Θὰ βάνω δυάσμο κλειδονιὰ καὶ μαντζουράνα σύρτη
Κι' ἀπ' ἔλα τοῦ διαβόλου ὁ γυιὸς ν' ἀνοίξῃς νὰ 'μπῃς μέσα.

Ἀλλὰ τὸ ᾆσμα τῆς *Παρασκευῆς* εἶνε τὸ πάντων αἰσθηματικώτατον καὶ ἡ ποίησις αὐτοῦ ἔχει τι τὸ ὑψηλὸν καὶ ἰδιόῤῥυθμον. Κακῶς παρηλλαγμένον, κατεστραμμένον ἕνεκα τῆς κακῆς μνήμης τοῦ τότε ὑποβολέως μου ἐγράφη ἐν τῇ ς' ἐπιστολῇ, ἀκριβῶς δ' ἔχει ὡς ἑξῆς:

Μάννα μ', κορίτσια πού-εἶδα 'γὼ 'ς τὰ λώνια πού χορεύουν
Κι' ἀσπρίζουν 'σὰν τὰ γάλατα καὶ λάμπουν 'σὰν τὰ χιόνια.
Χρυσὸς πετρίτης θὰ γενῶ κ' ἕνα καλὸ ξεφτέρι
Νὰ πάρω τὴν Παρασκευὴ τὴν ἀρραβωνιασμένη
Νὰ τήνε πάω 'ς τὸ χρυσικὸ νὰν τὴν ἀναλυγώση,
Νὰ βγάνω λίτρα μάλαμμα, νὰ βγάνω λίτρ' ἀσημι,
Νὰ κάνω κοῦπα καὶ σταυρὸ, καθάριο δαχτυλίδι·
Τὸ δαχτυλίδι νὰ φορῶ, τὴν κοῦπα γιὰ νὰ πίνω
Καὶ τὸ σταυρὸ νὰ προσκυνῶ γιὰ τὴ χριστιανοσύνη.

* *

Ἀλλ' αἴφνης ἡ θύρα ἀνοίγεται ἠρέμα καὶ προβάλλει γελαστὴ ἡ μορφὴ τῆς Εὐμορφούλας.

— Σ τὰ τραγούδια τὸ 'ρίξετε, αἴ; κ' ἐγὼ ἐρχόμουν νὰ κάνωμε νυχτέρι.

— Καὶ γιὰ τί δὲν μπαίνεις 'μέσα; καὶ δουλειὰ καὶ τραγούδια· καὶ τὰ δυὸ μαζῆ.

— Ἀμμ' 'σὰν ἀρχίσουν τὰ τραγούδια, ποῦ ἔχει κανεὶς ὄρεξι γιὰ δουλειά; ξελογιάζεται. . . .

Ἐν τούτοις εἰσέρχεται καὶ κάθηται πλησίον τῆς πυρᾶς. Ἐπὶ τῶν γονάτων ἀποθέτει καινουργὲς ὑποκάμισον, τὸ ὁποῖον ἤδη κοσμεῖ διὰ κεντημάτων, ἐκ δὲ τοῦ κόλπου—ὁ κόλπος ἐπέχει τόπον θυλακίου παρὰ ταῖς χωρικαῖς—ἐξάγει ποικιλόχρωμα ἀνάμικτα μαλλία, ἐκλέγει τὸ κατάλληλον καὶ ἄρχεται τῆς ἐργασίας λίαν σοβαρῶς.

Καταλληλοτέραν περίστασιν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὕρω, ἵνα συμπληρώσω τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο ᾆσμα, τοῦ ὁποίου τὴν ἀρχὴν μόνον ἤκουσα κρυφὰ κρυφὰ κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς πανηγύρεως.

— Εὐμορφοῦλα, δὲν θὰ μᾶς 'πῇς καὶ σὺ κανένα τραγοῦδι;

— Ἐγὼ μόνον 'ς τὸ χορὸ καὶ 'ς τὴν *τάβλα* ξέρω νὰ λέω τραγούδια· ἔτσι διαβαστὰ δὲν 'μπορῶ.

— Σὰν θέλεις 'μπορεῖς. Ἔλα 'πές μου τὸ *Γραμματικό*.

— Οὔφ! τέτοιο θλιβερὸ τραγοῦδι 'θυμήθηκες.

— Ἐσὺ τὸ τραγουδᾷς 'ς τὰ πανηγύρια.

— Ποτὲ δὲν τὸ τραγουδῶ ὅλο·— ἔχει τέλος 'ποῦ μοῦ σπαράζει τὴν καρδιά.

— Καλὲ δὲν βαρειέσαι νὰ χαλᾷς τὴν καρδιά σου μὲ τὰ τραγούδια! Λέγε.

— Ξέρω γιατὶ καὶ καλὰ θέλεις τοῦ γραμματικοῦ τὸ τραγοῦδι, ὑπέλαβε πονηρῶς μειδιῶσα, οὕτως ὥστε ἐξήστραψαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῆς οἱ μαργαριτώδεις ἀπηύγασαν εἰς τῆς ἑστίας τὴν λάμψιν.

— Γιατὶ παρακαλῶ;

— Γιατὶ σοῦ ταιριάζει . . . λέει γραμματικὸ καὶ λέει καὶ τῶνομά σου μέσα.

Ἡ ἰδέα μοὶ ἐφάνη τόσον παράδοξος, ὥστε ἐγέλασα ἐξ ὅλης ψυχῆς.

— Τόσῳ τὸ περισσότερον λοιπόν· λέγε μου νὰ γράφω.

— Ἂς εἶνε πλειά· γράψε, ἀλλὰ μὲ μιὰ συμφωνία.

— Τί συμφωνία;

— Νὰ μή με περιγελᾷς, ἂν 'δῇς τα 'μάτια μου νὰ δακρύζουν 'ς τὸ τέλος τοῦ τραγουδιοῦ...

Καὶ ἤρχισεν ἀπὸ τῶν χειλέων αὐτῆς νὰ καταπίπτωσιν οἱ στίχοι γλυκεῖς, ἤρεμοι ἀνὰ εἷς, ὡς λευκανθέμου πέταλα, ἅτιν' ἀποκόπτει ἐρωτόληπτος αἰτῶν μαντείαν.. .

Γραμματικὸ 'μακέλλεψαν 'σὲ μαυρομμάτας πόρτα·
Χύνει τὸ αἷμα 'σὰν νερὸ 'σὰ' σιγανὸ ποτάμι,
Κ' ἡ μάννα του τὸ μάζωνε 'ς ἕνα ψιλὸ μαντῆλι,
'Σ τὴν ἐκκλησιὰ τὸ πάγαινε κι' ὅλο μοιρολογοῦσε:

—'Αρνήσου, Γιώργη μ', τὸ σταυρὸ κι' αὐτὴ τὴ μαυρομμάτα.
—Δὲν τὸν ἀρνιέμαι τὸ σταυρὸ κι' αὐτὴ τὴ μαυρομμάτα ...
—Σύρε, κόρη μ'' στὴ μάννα μου κι' ρώτα ποῦ εἶν' ὁ γυιός της.
—Στὴν κάμαρ' εἶν' ὁ γυιόκας μου, 'ς ἡν κάμαρ' εἶν' ὁ γυιός μου
'Σ τὴν πόρτα 'ποῦ θὰ πρωτομπῆς, δεξιὰ μερὶὰ 'στὸ σρῶμα.
'Ελα ν, ἀγαπημένη μου, καὶ φίλει με 's τὸ στόμα.
'Σὰν ὀῆς καὶ μὲ περάσουνε κοντ' ἀπ' τὴ γειτονιά σου,
"Εβγα κρυφ' ἀπ' τὴ μάννα σου καὶ τράβα τὰ μαλλιά σου.
"Οντας θὲ νὰ μὲ φτάσουνε 's τῆς ἐκκλησιᾶς τὴν πόρτα,
Νὰ σύρῃς μιὰ ψιλὴ φωνὴ νὰ μαραθοῦν τὰ χόρτα.
Κι' ὄντας θὲ νὰ με ψάλουνε νὰ σβύσουν τὰ κιριά μου
Τότες, ἀγαπημένη μου, φεῦγ' ἀπ' τὴν ἀγκαλιά μου.

Καὶ ἐνῷ ἔλεγε τοὺς τελευταίους δύο στίχους ἡ φωνὴ τῆς κόρης εἶχεν ἀλλοιωθῆ ὡς εἰ μετὰ πτερωτῶν στεναγμῶν ἐξήρχοντο μεμιγμέναι αἱ λέξεις. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε καὶ μοὶ εἶπε : — Δὲν ἔχει λλο. . . ὡς νὰ ὡμίλει οὐχὶ περὶ τοῦ ἄσματος, ἀλλὰ περὶ τῆς περιπαθοῦς, τῆς θλιβερᾶς λύσεως αὐτοῦ, ἔστρεψα καὶ εἶδον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς δύο μικρὰ ἀδαμάντινα δάκρυα βραδέως κυλιόμενα ἐπὶ τῶν παρειῶν. Εἶχεν ἄδικον ἡ Εὐμορφοῦλα φοβουμένη μὴ περιπαίξω τὰ τρυφερὰ δάκρυά της, οὐδ' ἐγέλασα, οὐδ' ὡμίλησα ἐπί τινας στιγμὰς — ἄνευ αἰσχύνης τὸ λέγω: εἶχον κ' ἐγὼ δακρύσει. . .

'Ηγέρθην νὰ φύγω, διότι χάριν τῆς φιλολογικῆς ἑσπερίδος ἡ ὥρα ἦτο ἐνάτη καὶ ἤμην ἔτι νῆστις. 'Ο οἰκοδεσπότης μ'ἐμιμήθη· ἤθελε νὰ ὑπάγῃ διὰ νυκτὸς εἰς μακρυνὸν χωρίον. Καὶ ἐγενόμην τότε μάρτυς παραδόξου ἐθίμου· ἡ μικρὰ κόρη λαβοῦσα κόκκους ἅλατος ἐκ τοῦ κολοκυνθίνου ἁλατοδοχείου ἐπλησίασε τὸν πατέρα , ἀφῄρεσε τὸ φέσιον αὐτοῦ, ἔθηκε τὸ ἅλας ἐν τῇ κόμῃ κ' ἐκάλυψε πάλιν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διὰ τοῦ φεσίου.

— 'Επειδὴ καὶ θὰ βγῇ τὴ νύχτα καὶ θὰ λείψῃ ἀπ' τὸ σπίτι, μοὶ εἶπεν, ὅταν ἠρώτησα διατί.

* *

Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν τὰ πλεῖστα τῶν ἀγροτικῶν συνοικεσίων ἐγίνοντο ἁπλούστατα , ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως *συμπεθέρων* καὶ *προξενητῶν*, οὐχὶ δὲ σπανίως ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν γονέων· τὰ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενα μέρη ἐβλέποντο, ἠγαπῶντο, καὶ . . . ἐκλέπτοντο . Τῇ σήμερον ὅμως τὰ εἰδύλλια ἐκλείπουσιν ὁσημέραι ἀπὸ τῆς χώρας τοῦ Θεοκρίτου· διότι καὶ ἄνευ τῆς ἐπηρείας τῶν θετικῶν φιλοσοφιῶν, ὧν μένει ἀμύητος, ὁ ἀγρότης καθίσταται πραγματικώτερος καὶ καταπνίγων τοὺς παλμοὺς τῆς τρυφερᾶς αὐτοῦ καρδίας νυμφεύεται ἤδη μᾶλλον ἐκ συμφέροντος ἢ ἐξ αἰσθήματος. Δύναταί τις λοιπὸν ἐκ τούτου νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ πραγματικότης εἶνε φυσικὴ συνέπεια παντὸς αἰθερίου, παντὸς ἀφῃρημένου, ὡς φυσικὴ συνέπεια τοῦ ἄνθους εἶνε ὁ καρπὸς καὶ τῆς φλογὸς ἡ τέφρα.

Τὰ κανονικά, οὕτως εἰπεῖν, συνοικέσια γίνονται ὡς ἑξῆς· οἱ γονεῖς τοῦ γαμβροῦ ἢ καὶ ὁ ἴδιος γαμβρὸς ἐκλέγοντες μετὰ ὥριμον συζήτησιν τὴν καταλληλοτάτην νύμφην μεταξὺ τῶν παρθένων τοῦ χωρίου των ἢ ἄλλου τινὸς γειτονικοῦ, ἀποστέλλουσιν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς νύκτωρ καὶ ἐν ἄκρᾳ μυστικότητι ἄνθρωπον φέροντα πρότασιν γάμου, δηλαδὴ *στέφανον λάγια*, ὡς λέγουσιν οἱ χωρικοί. Ἂν οἱ γονεῖς τῆς νύμφης συγκατανεύσωσι, διότι ἡ γνώμη αὐτῆς ὀλίγην ἔχει βαρύτητα , ὁ προξενητὴς ἐπανέρχεται πάλιν μετ' ὀλίγας ἡμέρας φέρων τὰ *σημάδια*, τὰ δῶρα τοῦ μνηστῆρος, κυρίως ἀποτελούμενα ἀπὸ τὴν *λουρίδα*, ἀργυροῦν καὶ ἐπίχρυσον κόσμημα, ἔχον πλάτος ἑνὸς δακτύλου, ὅπερ καρφοῦται ἐπὶ τῶν κροτάφων περιδένον τὰς παρειὰς καὶ τὴν σιαγόνα καὶ φέρεται ὑπὸ τῶν μεμνηστευμένων γυναικῶν μόνον καὶ τῶν ἐγγάμων. Ἡ δὲ μνηστή, ἢ ὡς τὴν ὀνομάζουσιν, ἡ *σαστικιὰ* εἰς ἀπόδοσιν στέλλει τὰ ἐργόχειρα τοῦ *σαστικοῦ*, μικρὰν ἐρυθρὰν καπνοθήκην ποικιλοκέντητον καὶ κομψὸν μανδήλιον κεκοσμημένον κατὰ τὰς ἄκρας δι' ἀργυρῶν κερματίων. Τὰ μικρὰ ταῦτα δῶρα πρὸ καιροῦ ἕτοιμα καὶ ἐντὸς τῆς προικῴας *κασσέλας* ἀποτεταμιευμένα μετὰ τῆς λοιπῆς προικὸς ἀναμένουσι τὴν εὐτυχῆ στιγμὴν, καθ'ἣν θὰ κοσμήσωσι τὸ δερμάτινον *σελάγι* τοῦ ὑπερηφάνου γαμβροῦ. Μετὰ πόσης δ' ἀνυπομονησίας ἀναμένεται ὑπὸ πάσης κόρης ἡ ὥρα τῆς μνηστείας δηλοῦται ἐκ τούτου· ὅτι ἐνῷ αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν ἔχουσι δύο ἀπέναντι ἀλλήλων θύρας οὐδέποτε μοὶ ἐπετρέπετο νὰ εἰσέλθω διὰ τῆς μιᾶς καὶ νὰ ἐξέλθω διὰ τῆς ἄλλης :

— Γιὰ νὰ μὴ φύγῃ ὁ γαμβρός! . . .

Αἱ κατὰ τὴν μνηστείαν σχέσεις τοῦ γαμβροῦ καὶ τῆς νύμφης εἶνε λίαν ἐλεύθεραι· δύναται οὗτος νὰ διημερεύῃ ἐν τῷ οἴκῳ τῶν πενθερῶν, ἡ νύμφη δ' εἰς ἀπόδοσιν, μολονότι δὲν δύναται νὰ πατήσῃ τὸ κατώφλιον τοῦ μέλλοντος συζυγικοῦ οἴκου πρὸ τῆς στέψεως, ἀκωλύτως μεταβαίνει καὶ βοηθεῖ τὸν μνηστῆρα εἰς ποικίλας ἀγροτικὰς ἐργασίας, τὸν θερισμὸν, τὸν τρυγητὸν καὶ τὰ τοιαῦτα.

'Η ἡμέρα τῆς στέψεως ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ διὰ τῆς πρὸς τὴν νύμφην ἀποστολῆς *πήττας* προμηνυομένη. Εἶνε δ' ἡ πήττα αὕτη ἐξ ἀλεύρου κατεσκευασμένη τεχνικῶς πεποικιλμένη διὰ κεντημάτων περόνης καὶ ἠλειμμένη διὰ μέλιτος.

Δυστυχῶς αἱ γνώσεις μου μέχρι τοῦ σημείου τούτου φθάνουσι, διότι δὲν ἠδυνήθην νὰ παραχῶ καὶ εἰς τὴν στέψιν τὴν τελουμένην διὰ χλοερῶν κλάδων νεαρᾶς ἀμπέλου.

* *

Αὔριον πρωῒ ἀναχωρῶ, καὶ πρέπει σήμερον νὰ μεταβῶ εἰς τὸ χωρίον *Κορμπάτζι*, ἵν' ἀποχαιρετίσω τὸν γειτονά μου κ. Βιλδ καὶ ἀντιγράψω ἐπὶ τέλους ὁλόκληρον τὴν ἀρχαίαν ἐπιγραφὴν τοῦ ἱεροῦ τῆς Προσηῴας. 'Αλλ' ὁ κ. Βιλδ ἔχει Ξηροχωρίτην ἐπιστάτην, ὅστις φρονεῖ ὅτι κακῶς ἔπραξα δημοσιεύσας τὰ περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς

στήλης, διότι ἔχει σκοπὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀνασκαφὰς, δυνατὸν νὰ εὕρῃ καὶ ἀγάλματα καὶ ἐπιτηρούμενος δὲν θὰ δυνηθῇ ἴσως νὰ τὰ στείλῃ εἰς Εὐρώπην νὰ τὰ πωλήσῃ ἀντὶ χιλιάδων λιρῶν, ὡς φρονεῖ. 'Επὶ τέλους ἠννόει νὰ μή με ἀφήσῃ ν' ἀντιγράψω τὴν ἐπιγραφὴν προβάλλων ἐπιχείρημα λίαν πρωτότυπον :

— 'Αμμ' 'σὰν τὴν μάθῃ ὅλος ὁ κόσμος τὴν ἐπιγραφὴ, τί ἀξία θἄχῃ ἡ πλᾶκα ;

Δὲν δύναμαι νὰ ἐξασκήσω ἀστυνομικὰ καθήκοντα — ἄλλοι οἱ ἁρμόδιοι· λυποῦμαι μόνον διότι δὲν ἠδυνήθην ν' ἀντιγράψω τὸν κατάλογον τῶν συνδρομητῶν τοῦ ἱεροῦ, ἐξ οὗ θὰ ἐμανθάνομεν ἴσως πλεῖστα ἀρχαῖα ὀνόματα χωρίων τῆς Εὐβοίας παραφθαρέντα τὴν σήμερον. Καὶ ἵνα μὴ τῆς στήλης πωλουμένης εἰς Εὐρώπην — ὅπερ οὐδόλως παράδοξον—μεγαλόσχημός τις σοφὸς ἀντιποιηθῇ τὴν ὅλην ἀνακάλυψιν, σημειῶ αὐτολεξεὶ τὸ κύριον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἀντέγραψα ἀπέσχον δὲ νὰ δημοσιεύσω, ἵνα περιλάβω καὶ τὰ 35 ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν.

'Η ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς ἔχει ὡς ἑξῆς :

ΑΓΑΘΗΙ ΤΥΧΗΙ ΙΕΡΟΘΥΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ ΟΙΔΕ ΕΠΗΓΓΕΙΛΑΝΤΟ ΚΑΙ ΕΙΣΗΝΕΓΚΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΗΩΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΝ ΤΟΥΑΓΑΛΜΑΤΟΣ

* *

Θέλω ν' ἀπολαύσω ὅλην τὴν καλλονὴν τῆς τελευταίας ταύτης πρωΐας, θέλω οἱ ὀφθαλμοί μου νὰ πληρωθῶσιν ἐκ τοῦ πρασίνου χρώματος τῶν δασῶν, θέλω νὰ πίω τὸ τελευταῖον ὕδωρ ἀπὸ τῆς κισσοστεφοῦς κρήνης, θέλω νὰ χαιρετίσω ἀνὰ ἕνα τοὺς χαμηλοὺς ἐκείνους οἰκίσκους, οἵτινες ὑπῆρξαν δι' ἐμὲ τόσαι φωλεαὶ ἡσυχίας καὶ χαρᾶς. Καὶ θέλω νὰ εὐχηθῶ εἰς τοὺς ἀγαθούς μου ἀγρότας εὐτυχίαν καὶ προκοπὴν , νὰ εἴπω πρὸς αὐτοὺς ὅλην τὴν χαρὰν, ἣν αἰσθάνομαι σφίγγων ἤδη τὴν χεῖρα, οὐχὶ δουλοπαροίκων, ἀλλ' ἀνδρῶν ἐλευθέρων, κυρίων πλέον τῆς ὡραίας ταύτης γωνίας, ἣν πανηγυρικῶς ἠγόρασαν παρὰ τῶν ἰδιοκτητῶν.

'Αλλ' ὁ ἵππος μου κροτεῖ ἀνυπομόνως τὰ πέταλά του· ἡ στιγμὴ τῆς ἀναχωρήσεως ἔφθασε καὶ δακρύων ἤδη τείνω τὴν χεῖρα πρὸς ἐκείνους, οἵτινες σπεύδουσιν ἔφιππον νὰ μ' ἀποχαιρετίσωσιν. Καὶ ἐνῷ διέρχομαι βραδύνων τοῦ ἵππου τὸ βῆμα διὰ τῶν ἐρήμων ἀλωνίων, μέσῳ τῶν θάμνων λευκὴ ἁπλοῦται πρὸς ἐμὲ χεὶρ κρατοῦσά τι ἐντὸς φύλλου πλατάνου δεδιπλωμένον καὶ φωνὴ ἐλαφρὰ ὡς αὖρα ἢ ὡς στεναγμὸς ψιθυρίζει ὄπισθεν τῶν κλάδων :

— Νὰ μή με ξεχάσης . . .

'Εντὸς τοῦ φύλλου ἦτο μικρὰ κεντημένη λωρίς. "Ω ξανθὴ κόρη τῶν ἀγρῶν, δὲν θά σε λησμονήσω ὅπως σὺ δὲν ἐλησμόνησας τὴν ὑπόσχεσίν σου!

Καθ' ὅλην τὴν ὁδοιπορίαν βαρεῖα λύπη πιέζει τὴν ψυχήν μου καὶ μόνον μία ἰδέα μετριάζει τὸν πόνον μου, ὅτι ἂν φεύγω ἀπὸ τῆς τόσῳ φιλόξενος καὶ τόσον ἡσύχου ἐρημίας μου ἔρχομαι κἂν ἐκεῖ ὅπου μὲ ἀναμένει πᾶσα στοργὴ, πᾶσα φιλία, πᾶσα ἀγάπη — ἔρχομαι πρὸς σάς, ὦ φίλταται, ὦ ὡραῖαί μου 'Αθῆναι!

23 Σεπτεμβρίου 1882. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

Τὸ ζήτημα τῆς γυμναστικῆς ἤρξατο ἐπ' ἐσχάτων ἀνακινούμενον ὀλίγον καὶ παρ' ἡμῖν, χάρις δ' εἰς τὸ προοδευτικὸν πνεῦμα τῶν διεπόντων τὰ τῆς παιδείας καὶ εἰς τὴν ὁμόφωνον τοῦ τύπου προτροπὴν ἐγένοντο καί τινα βήματα πρὸς εἰσαγωγὴν αὐτῆς εἰς τὴν ἐθνικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ διάδοσιν ἐν τῷ Κράτει. Βεβαίως τὰ γενόμενα δὲν ἀνταποκρίνονται ἔτι εἰς τὴν ὑψίστην σπουδαιότητα, ἣν τὸ μάθημα τοῦτο κέκτηται διὰ τὴν καθόλου ἐθνικὴν ἀγωγὴν, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἀρχή τις ἐγένετο νῦν, δυνάμεθα δὲ νὰ προσδοκῶμεν ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι θέλουσι γείνει καὶ γενναιότεραι ἐνέργειαι πρὸς ἐγκλιμάτισιν καθ' ὅλον τὸ Κράτος τοῦ θεσμοῦ τούτου, οὗτινος τὸ ἐξόχως λυσιτελὲς κατανοοῦντες οἱ μὲν ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς ἄκραν τελειότητα, ἀπαραίτητον καὶ κράτιστον θεωροῦντες μέρος πάσης τελείας καὶ ἐλευθερίου ἀγωγῆς τὴν σωματικὴν ἄσκησιν, καὶ πλεῖστον τῆς δόξης αὐτῶν εἰς αὐτὴν ὀφείλοντες, τὰ δὲ νεώτερα τῆς Εὐρώπης ἔθνη ἐξ ἐκείνων παραλαβόντες μετὰ ἐνθέρμου ζήλου καλλιεργοῦσι καὶ περιέπουσιν ἀνυπολόγιστον ἐξ αὐτοῦ καρπούμενοι ὠφέλειαν. Θέλοντες νὰ συντελέσωμεν τὸ καθ' ἡμᾶς εἰς εὐρυτέραν διάδοσιν τῶν περὶ γυμναστικῆς σωτηρίων ἰδεῶν, δημοσιεύομεν ἐνταῦθα ἀξιόλογον πραγματείαν, ἣν χάριν τῆς «Ἑστίας» ἐφιλοπόνησεν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὁ παρ' ἡμῖν ἱκανώτατος καθηγητὴς τῆς ὁπλομαχικῆς καὶ σωμασκίας κ. Ν. Πύργος.

Σ. τ. Δ.

Η ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

[Κατὰ τὸν Junod et Senglet].

Ὑπὸ Ν. ΠΥΡΓΟΥ.

Η 'Αρχαιότης.

Μεταξὺ τῶν θεσμῶν, οὓς οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ καὶ κυρίως οἱ Ἕλληνες μᾶς ἐκληροδότησαν, ἡ γυμναστικὴ εἶνε ἀναντιρρήτως ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἐτιμῶντο περισσότερον, καὶ πλεῖστον ἐπέδρασαν ἐπὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν πολεμικῶν ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος.

Ἕκαστος παρὰ τῆς ἱστορίας γνωρίζει ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἦτο ὁ νικήσας τὴν φοβερὰν δύναμιν τῆς 'Ασίας, καὶ ὅτι τὸ μυστήριον ταύτης τῆς νίκης ἐναπέκειτο κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν δύναμιν τῶν στρατῶν του, οἵτινες, συγκείμενοι ἐξ ἀνδρῶν γεγυμνασμένων εἰς ὅλας τὰς ἀσκήσεις τοῦ σώματος, παρεῖχον ταὐτοχρόνως μαχητὰς διὰ τὸν ἀγῶνα καὶ τὸν θρίαμβον. Ἡ ἀνατροφὴ ἣν ἔδιδον εἰς τὰ παιδία καὶ εἰς τοὺς νέους ἦτο τοιαύτη, ὥστε νὰ τοῖς ἐμπνέῃ πρὸ παντὸς ἄλλου τὰς πολεμικὰς ἀρετὰς καὶ τὸν ἔρωτα τῆς πατρίδος. Σῶμα ὑγιὲς, ψυχὴ ἐλευθέρα καὶ ἰσχυρά, ἦσαν τότε ἡ βάσις τῆς εὐτυχίας. 'Ο πολιτισμὸς οὗτος τόσον ἰσχυρῶς ὠργανισμένος ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων, ἐφαίνετο ὅτι θὰ διήρκει πάντοτε,

καὶ ὅτι θὰ ἔδιδε ἀκόμη τὴν σήμερον νόμους εἰς τὸν κόσμον· ἀλλ' οἱ λαοὶ ἐκεῖνοι παρήκμασαν, καὶ παρήκμασαν τότε, ὅτε ἤρχισαν νὰ αἰσθάνωνται ὅτι τὰ ὅπλα των καὶ αἱ περικεφαλαῖαί των ἦσαν βαρέα, ὅταν ἐξηντλημένοι ἀπὸ τὰς ἡδονὰς καὶ τὴν ἀνάπαυσιν δὲν εἶχον πλέον οὔτε τὴν δύναμιν οὔτε τὴν θέλησιν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς παρέχοντας αὐτοῖς ὑγείαν καὶ ἰσχὺν ἀγῶνάς των. Ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς ἐτάχυνε τὸν θάνατον τοῦ σώματος, καὶ ἐκ τῶν λαῶν οἵτινες ἄλλοτε ἐνέπνεον τρόμον εἰς τὸν κόσμον, δὲν ἔμεινε πλέον εἰμὴ ἡ σκιά των.

Ἀναζητοῦντες τὴν ἀρχὴν τῆς γυμναστικῆς βλέπομεν ὅτι εἰσήχθη κατὰ πρῶτον εἰς τοὺς Ἕλληνας μετὰ τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων, καὶ ὅτι ἡ δημοσία τελετὴ τῶν ἀγώνων ἐγένετο τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἦλιδα, περίπου κατὰ τὸ 1400 π.χ. ὅθεν μετεδόθη μετὰ ταῦτα εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος καθὼς καὶ εἰς τὰ γειτονικὰ ἔθνη, καὶ ἐκεῖθεν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὁ Ἡρακλῆς ὑπῆρξεν ἐκεῖνος, ὅστις μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀργοναυτῶν συνεκάλεσεν αὐτοὺς εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἦλιδος καὶ συνέστησε τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἐγίνοντο εἴτε εἰς ἱπποδρόμιον εἴτε εἰς στάδιον, ἢ εἰς ἄλλα μέρη προσδιωρισμένα καὶ σύμφωνα διὰ τοῦτο. Τὰ εἴδη ταῦτα τῶν θεαμάτων ἐν Ἑλλάδι καὶ Ῥώμῃ ἀφιεροῦντο εἴς τινα θεότητα, καὶ δὲν ἤρχιζον αὐτὰ ἂν πρότερον δὲν προσέφερον θυσίας.

Ἐν Ἑλλάδι, ὡς γνωστόν, οἱ κυριώτεροι τῶν ἀγώνων ἦσαν τέσσαρες, οἱ Ὀλυμπιακοί, οἱ Πυθικοί, οἱ Ἰσθμικοὶ καὶ οἱ Νέμεοι, ἀλλὰ σχεδὸν παρεῖχον τὰ αὐτὰ θεάματα καὶ τὰ αὐτὰ γυμνάσματα. Διὰ τοῦτο θέλομεν περιορισθῆ εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν τελουμένων εἰς μόνον τοὺς ἐπισημοτέρους αὐτῶν, τοὺς *Ὀλυμπιακούς*.

Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἐτελοῦντο κατὰ τετραετίαν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν. Οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἦσαν οἱ ἀρχαιότεροι, οἱ ἐπισημότεροι καὶ οἱ ἐπιφανέστεροι ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τούτοις οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι αὐτῆς διέκοψαν εἰς διάστημα τριῶν αἰώνων τὰς συγκλήσεις τῶν ἀθλητῶν διὰ τὰ εὐγενῆ ταῦτα γυμνάσματα, καὶ δὲν ἐπανελήφθησαν εἰμὴ κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἰφίτου βασιλέως τῆς Ἦλιδος, ὅστις τοὺς ἀνεσύστησε διὰ τῆς νομοθεσίας τοῦ Λυκούργου.

Οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἤρχιζον τὸ θέρος (τὴν 22 Ἰουνίου) καὶ διήρκουν πέντε ἡμέρας. Τὰ συνηθέστερα γυμνάσματα εἰς ἃ συνηγωνίζοντο ἦσαν:

Ὁ δρόμος· οὗτος κατὰ πρῶτον ἐγίνετο πεζῇ· ἀργότερον δὲ προσετέθη ἡ ἱπποδρομία καὶ ἁρματοδρομία. Ἐγίνοντο δὲ ὁ μὲν δρόμος εἰς τὸ στάδιον, αἱ δὲ δύο ἕτεραι εἰς τὸ ἱπποδρόμιον.

Διὰ τὴν πεζοδρομίαν οἱ συναγωνιζόμενοι ἐτίθεντο εἰς μίαν σειράν, καὶ κατὰ τάξιν ὡρισμένην ὑπὸ τοῦ κλήρου. Διέτρεχον κατὰ πρῶτον ἁπλῶς τὴν ἀπόστασιν τοῦ σταδίου, ἤτοι ἐκ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον. Ἐν Ὀλυμπίᾳ τὸ στάδιον εἶχε μῆκος 600 ποδῶν. Παιδία μόλις δωδεκαετῆ συνηγωνίζοντο ἤδη εἰς τοὺς ἀγῶνας τούτους, καθὼς καὶ διαφόρων ἡλικιῶν κοράσια, ἅτινα ἦσαν διῃρημένα εἰς τρεῖς τάξεις, ὧν ἡ μὲν πρώτη συνίστατο ἐκ τῶν μικροτέρων, ἡ δευτέρα ἐκ τῶν ὀλίγων μεγαλειτέρων, καὶ ἡ τρίτη ἐκ τῶν μεγάλων. Εἰς ἑκάστην τάξιν ἦτο προωρισμένον βραβεῖον. Τὸ ἔνδυμά των ἦτο φυσικῶς σύμφωνον μὲ τὸ προτεινόμενον γύμνασμα· εἶχον τὴν κόμην λελυμένην, τὸν χιτῶνα ἀνασηκωμένον μέχρι γόνατος, τὸν δεξιὸν ὦμον γυμνὸν καὶ ἐλεύθερον μέχρι τοῦ στήθους. Διὰ τὰ κοράσια συνέτεμνον τὸ διὰ τὸν δρόμον διάστημα, ἤτοι ἠλάττωνον τὸ ἕκτον τοῦ ὅλου μήκους. Αἱ νικήτριαι ἐβραβεύοντο μὲ στέφανον ἐξ ἐλαίας καὶ ἐλάμβανον μερίδα ἐκ τῆς εἰς τὴν Ἀρτέμιδα θυσιαζομένης δαμάλιδος· ταῖς ἦτο δ' ἔτι ἐπιτετραμμένον νὰ κρεμῶσι τὴν εἰκόνα των εἰς τὸν ναόν της, διὰ νὰ ἀπαθανατίσωσι τὸ ὄνομά των καὶ τὴν δόξαν των. Κατὰ τὸν Παυσανίαν δεκαὲξ δέσποιναι προήδρευον εἰς τοὺς ἀγῶνας τούτους μὲ ἰσαρίθμους συνεταίρους, οἵτινες ἐδίκαζον μετ' αὐτῶν. Οἱ νέοι καὶ οἱ ἄνδρες ἔτρεχον ἐντελῶς γυμνοί, καὶ πολλάκις ἔφερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κράνος, ἐπὶ τοῦ βραχίονος ἀσπίδα, καὶ τοὺς πόδας ἔχοντες περιβεβλημένους μὲ πέδιλα. Διήνυον τότε τὸν δρόμον διπλοῦν, δηλαδὴ ἀφοῦ ἔφθανον εἰς τὸ τέρμα, ἐπανήρχοντο εἰς τὴν ἀφετηρίαν. Ὁ δρόμος οὗτος ὠνομάζετο *Δίαυλος*. Μετὰ τοῦτο ἤρχοντο οἱ μέλλοντες νὰ διατρέξωσι μεγαλειτέραν ἀπόστασιν· ἤτοι δωδεκάκις τὸ μῆκος τοῦ σταδίου· ὁ δρόμος οὗτος ὠνομάζετο *Δόλιχος*. Μεταξὺ τῶν ἐπιφανεστέρων ἀγωνιστῶν ἀναφέρονται ὁ Ἑρμογένης, ὁ ἐκ Ξάνθης τῆς Λυκίας, ὅστις νικήσας εἰς τρεῖς Ὀλυμπιάδας ὀκτάκις, ἔλαβε τὸ κολακευτικὸν ἐπώνυμον *Ἵππος*. Λασθένης ὁ Θηβαῖος, ὅστις ἐνίκησεν ἵππον, διατρέξας μετ' αὐτοῦ τὴν μεταξὺ Χαιρωνείας καὶ Θηβῶν ἀπόστασιν, καὶ ὁ Πολυμνήστωρ, νέος αἰπόλος Μιλήσιος, ὅστις συνελάμβανε λαγὼν τρέχοντα, καὶ ὅστις ἀπεστάλη διὰ τοῦτο παρὰ τοῦ κυρίου του εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Ὁ δρομεὺς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου Φιλωνίδης διέτρεχεν εἰς ἐννέα ὥρας τὸ μεταξὺ Σικυῶνος καὶ Ἦλιδος διάστημα συγκείμενον ἐκ 1200 σταδίων. Ὁ Πλίνιος μάλιστα ἀναφέρει παιδίον, τὸ ὁποῖον τρέχον ἀπὸ μεσημβρίας μέχρις ἑσπέρας διέτρεξε διάστημα 75,000 ποδῶν.

Αἱ ἱπποδρομίαι ἕνεκα τῆς μεγάλης δαπάνης αὐτῶν ἐξετελοῦντο ὑπὸ τῶν πλουσίων. Ὅπως καὶ σήμερον, ὑπῆρχον ἰδιῶται, οἵτινες ἐνησχολοῦντο φιλοτίμως εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν καὶ τὴν βελτίωσιν τῶν δρομέων ἵππων, εἰς τὴν ἐκγύμνασιν αὐτῶν, καὶ ἐπαρουσίαζον αὐτοὺς εἰς τοὺς δημοσίους ἀγῶνας πρὸς διαγωνισμόν. Ἐκεῖνο δὲ ὅπερ περισσότερον ὁμοιάζει μὲ τὰς σημερινὰς συνηθείας εἶνε ὅτι οἱ κύριοι τῶν ἵππων δὲν ὑπεχρεοῦντο νὰ ἱππεύωσιν αὐτοὺς οἱ ἴδιοι καὶ νὰ διαφιλονικῶσι τὸ βραβεῖον, ἀλλ' ἐνεπιστεύοντο τὴν δόξαν των εἰς ἐμπείρους ἱππηλάτας.

Αἱ ἁρματοδρομίαι ἤρχιζον κατ' ἀρχὰς μὲ δύο ἵππους, ἔπειτα μὲ δύο πώλους, καὶ περὶ τὸ τέλος μὲ τέσσαρας ἵππους. Ἡ τελευταία αὕτη ἦτο ἡ λαμπροτέρα καὶ ἐνδοξοτέρα τῶν τριῶν. Εἰς ἕκαστον δρόμον ἦτο ἀπαραίτητος ἡ διάβασις τοῦ ὁρίου δωδεκάκις.

Τὸ ἅλμα ἐξετελεῖτο ἢ ὑπὲρ τάφρον, ἢ ἐξ ἀποστάσεως, ἢ ἀπὸ οἱονδήποτε ὕψωμα· κατὰ τὸ πήδημα οἱ ἀθληταὶ ἦσαν ὅλως γυμνοὶ καὶ ἠλειμμένοι μὲ ἔλαιον, διότι ἡ εὐκαμψία τῶν μυῶν ἦτον ἀπαραίτητος εἰς τοὺς τοιούτους ἀγῶνας· ἐκράτουν μεταλλίνους σφαίρας ἢ ἁλτῆρας, τὸ μὲν διὰ νὰ δίδωσι περισσοτέραν ἐνέργειαν εἰς τὴν ἐφορμήν, τὸ δὲ διὰ νὰ τοῖς χρησιμεύωσιν ὡς ἀντίρροπον κατὰ τὴν πτῶσιν.

Ὁ ἀγὼν οὗτος ἐτελεῖτο ὑπὸ τὸν ἦχον τοῦ πλαγιαύλου, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἐκ τῶν εὐγενῶν καὶ ἐτάσσετο πολὺ μετὰ τοὺς ἄλλους ἀγῶνας τοῦ σταδίου· ἐν τούτοις ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἀγώνων τοῦ *πενταθλου*, ὅστις περιελάμβανε τοὺς πέντε κυριωτέρους ἀγῶνας, ἤτοι τὸν δρόμον, τὸ ἅλμα, τὸν δίσκον, τὴν πάλην καὶ τὴν πυγμαχίαν.

Ἀναφέρουσιν ἅλματα, τὰ ὁποῖα ἐξετέλουν οἱ Ἕλληνες, καὶ ἅτινα σήμερον μᾶς φαίνονται ἀπίστευτα· λέγουσιν ὅτι δὲν ἦτο σπάνιον τὸ νὰ πηδῶσιν οἱ ἀθληταὶ διάστημα πεντήκοντα ποδῶν, καὶ ὅτι κάποιος Φαίολος Κροτωνιάτης ἐπήδα διάστημα 54 ἕως 56 ποδῶν μήκους.

Ἡ πάλη, κατὰ τὴν ὁποίαν δύο ἀθληταὶ ἐπάλαιον σῶμα πρὸς σῶμα, ὧν ὁ εἷς ἔπρεπε νὰ ῥίψῃ τρὶς τὸν ἀντίπαλον κατὰ γῆς διὰ νὰ εἶνε νικητής.

Περιγραφὴν τοιαύτης πάλης μεταξὺ Ὀδυσσέως καὶ Αἴαντος εὑρίσκομεν εἰς τὴν *Ἰλιάδα* εἰς τὴν 23ην ῥαψῳδίαν.

Ἡ πάλη ἐτελεῖτο εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας ἐξ ἀρχῆς τῆς συστάσεως αὐτῶν· ὑπῆρχον δὲ δύο εἴδη πάλης· ἡ κάθετος (ὀρθοστάδην) καὶ ἡ ὁριζόντειος (ἀλίνδησις). Ἡ πρώτη ἦτο ἡ κοινοτέρα καὶ εἶνε ἀκόμη ὡς τὴν βλέπομεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Εἰς τὴν τελευταίαν οἱ ἀθληταὶ ἔκειντο πλαγιασμένοι καὶ ἠγωνίζοντο οὕτω κατ' ἀλλήλων διαφοροτρόπως ἕως ὅτου ὁ εἷς καταβαλὼν τὸν ἕτερον ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἧττάν του. Κατὰ τοὺς Ὁμηρικοὺς χρόνους τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πάλης ἦτο ἐντελῶς ἄγνωστον, ἡ δ' ἐμφάνισις αὐτοῦ ὀφείλεται εἰς τὸ πνεῦμα τῆς μεταλλαγῆς καὶ ἀντιδράσεως, τὰ ὁποῖα φυσικῶς εἶνε ἔμφυτα εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Εἰς τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς πάλης ἠδύναντο νὰ συναγωνισθῶσι καὶ παῖδες· αἱ νέαι ἐπάλαιον συχνάκις μετὰ νέων ὁμηλίκων των. Ὠσίζοντο δὲ οἱ ἀντίπαλοι διὰ κλήρου ὡς ἑξῆς· Ἐντὸς δοχείου κειμένου ἐνώπιον τοῦ προέδρου τῶν ἀγώνων ἔθετον ἰσαρίθμους τῶν ἀθλητῶν κλήρους. Δύο τούτων ἕφερον τὸ στοιχεῖον Α, δύο ἕτεροι τὸ στοιχεῖον Β κτλ. μέχρι τοῦ τελευταίου. Ὁ πρόεδρος, ἐκβάλλων τοὺς κλήρους ἐκ τοῦ δοχείου, ἔλετε τοὺς ἀθλητὰς τῶν ἰδίων στοιχείων τοὺς μὲν πλησίον τῶν δέ. Μετεχειρίζοντο δὲ κατ' αὐτὴν τὸν διαγωνισμὸν καὶ ἄλλους τρόπους, τοὺς ὁποίους γνωρίζομεν σήμερον· ἐπὶ πλέον δὲ ἠδύναντο νὰ σφίγξωσι τὸν λαιμὸν μέχρι πνιγμοῦ, νὰ δαγκάνωσι τὰ μέλη, καὶ νὰ σχίζωσι τὴν κοιλίαν διὰ τῶν ὀνύχων καὶ τῶν ἀγκώνων. Ἐνίοτε ἐρρίπτοντο μὲ τὴν κεφαλὴν κατ' ἀλλήλων κτυπῶντες τὰ μέτωπα ὡς τράγοι.

Μεταξὺ τῶν ἐπιφανεστέρων ἀθλητῶν τῆς ἀρχαιότητος ἀναφέρουσι Μίλωνα τὸν Κροτωνιάτην ὅστις ἑξάκις ἔδρεψε τὴν δάφνην εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, ἐξ ὧν μίαν ὅτε ἦτο ἀκόμη παιδίον. Οὐδεμία ἀνθρωπίνη δύναμις ἠδύνατο νὰ ἀνοίξῃ τοὺς δακτύλους αὐτοῦ, ὅταν, στηρίζων τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τῆς πλευρᾶς, παρουσίαζε τὴν πυγμήν. Ἠδύνατο νὰ ἀποτινάξῃ σχοινίον δεδεμένον περὶ τὸ μέτωπόν του, κρατῶν ἰσχυρῶς τὴν ἀναπνοήν του καὶ ἐξογκῶν τὰς φλέβας τῆς κεφαλῆς του. Διὰ τῆς πυγμῆς ἠδύνατο νὰ φονεύσῃ βοῦν τετραετῆ καὶ νὰ τὸν φάγῃ ὁλόκληρον εἰς μίαν ἡμέραν. Τιθέμενος ὄρθιος ἐπὶ δίσκου, τὸν ὁποῖον εἶχον ἀλείψει δι' ἐλαίου ὅπως κάμωσιν αὐτὸν ὀλισθηρότερον, ἐστερεοῦτο ἐπ' αὐτοῦ τόσον καλῶς, ὥστε οὐδεμία ὤθησις ἠδύνατο νὰ τὸν κινήσῃ. Πολυδάμας ὁ Θεσσαλὸς ἐφόνευσεν ἄοπλος φοβερὸν λέοντα, ἐπὶ τοῦ ὄρους Ὀλύμπου. Συνελάμβανε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἅμαξαν συρομένην ἀπὸ τέσσαρας ἵππους καὶ τὴν ἐκράτει εἰς τὴν θέσιν της ὅσον καὶ ἂν ἐπροσπάθουν νὰ τὴν μετακινήσωσι.

Ὁ δίσκος ἦτο εἷς ἐκ τῶν εὐνοουμένων ἀγώνων τῶν ἀρχαίων, καὶ ἤρχετο τρίτος εἰς τὴν σειράν. Ἦτο λίθος ἢ τεμάχιον μετάλλου πολὺ βαρύ, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἐκσφενδονήσωσιν ὅσον μακρὰν ἠδύναντο. Ἐνίοτε ἦτο κατασκευασμένος ἐκ ξύλου, ἀλλὰ ξύλου βαρέος, δυνατοῦ καὶ πυκνοῦ· συνηθέστερον ἐγίνετο ἐκ σιδήρου ἢ χάλυβος. Μετὰ ταῦτα τὰ σχήματα τοῦ δίσκου ἐτελειοποιήθησαν μὲ τὸν καιρόν, ὁ τελειότατος δὲ δίσκος, ὡμοίαζε μὲ βολβὸν ὀφθαλμοῦ, οὕτω καμπύλος καὶ στιλπνός, ἀλλὰ λεπτότερος εἰς τὰ ἄκρα.

Δὲν προσδιώριζον τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ῥιφθῇ ὁ δίσκος· ἕκαστος μὲ τὴν σειράν ἔρριπτε τὸν δίσκον του καὶ κατὰ τάξιν κανονισμένην ὑπὸ τοῦ κλήρου· ὁ ῥίψας αὐτὸν μακρότερον ἀνεκηρύσσετο νικητής. Ὁ ῥίπτων τὸν δίσκον ἐτίθετο εἰς μέρος ὀνομαζόμενον *βαλβίς*· ἔφερεν ἐμπρὸς τὴν δεξιὰν κνήμην, καὶ κάμπτων ὀλίγον τὸ γόνυ ἔρριπτεν ὅλον τὸ βάρος τοῦ σώματος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδός. Ὅταν ἦτο ἕτοιμος νὰ ῥίψῃ τὸν δίσκον, ἔκλινεν ὀλίγον ἐμπρός· ἡ ἀριστερά του

χεὶρ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς ὀσφύος καὶ ὁ δεξιὸς βραχίων διαγράφων μέγαν κύκλον ἐκ τῶν ὄπισθεν πρὸς τὰ ἐμπρὸς, ἔρριπτεν ἐμπρὸς τὸν δίσκον μὲ ὅλην τὴν δύναμιν, ἀφοῦ ὁ διαγωνιζόμενος ἔτρεχε πρῶτον βήματά τινα πρὸς τὰ ἐμπρὸς διὰ νὰ αὐξήσῃ τὴν φορὰν τῆς βολῆς. Ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὴν *βαλβίδα* ἀθλητὴς, ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ὁποίου ἤθελεν ἐκφύγει ὁ δίσκος καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ ῥίψῃ αὐτὸν, ἀπεβάλλετο ἐκ τοῦ διαγωνισμοῦ· διὰ τοῦτο ὑπῆρχεν ἔθιμον νὰ τρίβωσι τὰς χεῖρας μὲ ἄμμον ὅπως καταστήσωσι τὸν δίσκον ὀλιγώτερον ὀλισθηρόν.

Τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ δίσκου ἀποδίδουσιν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δανάης Περσέα, τὸν ἐλευθερωτὴν τῆς Ἀνδρομέδας. Διηγοῦνται δ' ὅτι ἔβλεπον πολὺν καιρὸν εἰς τὴν Ῥώμην τὸν δίσκον τοῦ Ἄγκου Μαρκίου, τεθειμένον ἐπί τινος πασσάλου καὶ ὑποστηριζόμενον διὰ τοῦ ἰδίου βάρους, ὅπερ μαρτυρεῖ τὴν ῥώμην τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων. Οἱ νέοι πατρίκιοι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς δημοκρατίας δὲν ἠδύναντο οὔτε νὰ τὸν ἀνασηκώσωσι, καὶ μόνος ὁ Κάτων τὸν ἔρριπτεν ἀκόμη μὲ ῥωμαλέον βραχίονα.

Ἡ πυγμαχία, ἤτοι συμβολὴ διὰ τῶν πυγμῶν. Οἱ δύο ἀθληταὶ ὡπλίζοντο τὰς χεῖρας μὲ κεστὸν ἢ χειρίδα δερματίνην, ἐνίοτε ἔχουσαν καὶ χαλυβδίνην πλάκα, ἢ μᾶλλον μὲ ἱμάντα περιτυλίσσοντα τὰς χεῖρας καὶ πυγμὰς αὐτῶν.

Ὁ ἀγὼν οὗτος ἦτο τρομερὸς, διότι συχνάκις εἷς ἐκ τῶν δύο ἀντιπάλων ἐφονεύετο, ἢ ἐὰν δὲν ἐφονεύετο ἀπεσύρετο δεινῶς παραμορφωμένος καὶ πολλάκις ἠκρωτηριασμένος. Ἡ πυγμαχία εἰς τὴν Ἰλιάδα συγκαταριθμεῖται μεταξὺ τῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Πατρόκλου δοθέντων ἀγώνων.

Τὸ παγκράτιον ἦτο ἀγὼν ἐκ τῶν ζωηροτέρων, συνδυάζων τὴν πάλην καὶ τὴν πυγμήν. Ἄγνωστος κατὰ τοὺς Ὁμηρικοὺς χρόνους, εἰσήχθη εἰς τοὺς δημοσίους ἀγῶνας τὸ πρῶτον, κατὰ τὴν 33 Ὀλυμπιάδα. Ἐκεῖ ἦτο ἐπιτετραμμένον ὄχι μόνον νὰ ἀνατρέπωσι τὸν ἀντίπαλόν των, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ νὰ τὸν κτυπῶσι μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῶν μυῶν καὶ τῶν πυγμῶν των.

Τὸ ἀκόντιον ἦτο πολεμικὸν ὅπλον βραχύτερον καὶ ἐλαφρότερον τοῦ δόρατος, καὶ ἐρρίπτετο διὰ τῆς μιᾶς χειρός. Οἱ νέοι καὶ οἱ στρατιῶται ἦσαν ἰδίως γεγυμνασμένοι εἰς τὸν χειρισμὸν τοῦ ὅπλου τούτου. Ὑπῆρχον δύο εἴδη ἀκοντίου· τὸ κυρίως λεγόμενον ἀκόντιον καὶ τὸ παλτόν· τὸ τελευταῖον τοῦτο ὅπλον ἦτο περιτυλιγμένον μὲ ἱμάντα σχηματίζοντα εἰς τὸ μέσον θηλειάν, καὶ ἐρρίπτετο ὡς τὸ κοινὸν ἀκόντιον· ὁ δείκτης τοῦ διαγωνιζομένου τιθέμενος ἐντὸς τῆς θηλειᾶς ἐστηρίζετο ἐπ' αὐτῆς, ὁ δὲ ἀντίχειρ καὶ μεσαῖος δάκτυλος ἐκράτουν τὸ ξύλον τοῦ παλτοῦ, ὅπερ ἐβάλλετο κατὰ δύο τρόπους διὰ δύο διαφόρων ὠθήσεων.

Κατὰ πρῶτον ἐγύμναζον τοὺς νέους μὲ ἀκόντια ὅλως σιδηρᾶ, ἔπειτα δὲ μὲ ἐλαφρότερα· τοιουτοτρόπως κατώρθουν νὰ τοῖς καταστήσουν βραχίονα δυνατὸν καὶ ῥωμαλέον διὰ τὸ σύνηθες ἀκόντιον. Ἐγυμνάζοντο προσέτι νὰ τὸ ῥίπτωσιν ὡπλισμένοι μὲ θώρακα.

Ἡ ἀνταμοιβὴ τόσων κοπιωδῶν καὶ κινδυνωδῶν ἔργων δὲν συνίστατο εἰμὴ εἰς ἁπλοῦν στέφανον ἐξ ἐλαίας· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες τόσον ἐνδιεφέροντο δι' αὐτὸν καὶ τόσον τὸν ἐτίμων, ὥστε καὶ μόνη αὕτη ἡ ἀνταμοιβὴ ὑπερέβαινε πᾶσαν δόξαν καὶ πάντα θρίαμβον.

Ὁ νικήσας εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας ἐφέρετο εἰς τὴν πατρίδα του ἐπὶ ἅρματος συρομένου ὑπὸ τεσσάρων λευκῶν ἵππων, ἡ δ' εἰς τὴν πόλιν εἴσοδός του ἐγίνετο ἀνοιγομένου ῥήγματος εἰς τὰ τείχη πρὸς πλειοτέραν ἐπισημότητα.

[Ἕπεται συνέχεια].

ΟΙ ΤΥΡΑΝΝΟΙ ΤΩΝ ΖΩΙΩΝ

Λέγεται συνήθως ὅτι μέτρον ἀσφαλὲς τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πολιτισμοῦ παρ' ἔθνει τινὶ εἶνε ἡ κατανάλωσις τοῦ σάπωνος· κατ' ἐμὲ προσφυέστατον τοιοῦτο μέτρον δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ πρὸς τὰ ζῷα αἴσθημα τῶν κατοίκων ἔθνους τινός. Λαὸς σκληρῶς φερόμενος πρὸς τὰ ζῷα, ἂς ἐπιδεικνύῃ ὅσον θέλῃ τὴν καθαριότητα τῶν ἀσπρορρούχων του, εἶνε βάρβαρος λαός.

Ἡμεῖς οἱ νεώτεροι Ἕλληνες δὲν διαπρέπομεν διόλου ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ· ἂν συνετάσσετο στατιστικὴ τῆς ἀγαθοεργίας ἐν Ἑλλάδι, θὰ ἐβλέπομεν περιέργους τινὰς ἀριθμούς. Βεβαίως ὑπάρχουσιν ἐξαιρέσεις περιφανεῖς, ἀλλὰ μία χελιδὼν δὲν ἀρκεῖ νὰ φέρῃ τὸ ἔαρ· δυστύχημά τι ἐπαρχίας ἢ πόλεως δὲν συνταράσσει, δὲν συγκλονεῖ τὴν Ἑλλάδα, οὐδ' ἐν νευρικῇ συμπαθείας συγκινήσει ἀνοίγει ὁμόθυμος καταλόγους συνεισφορῶν, ἐν μιᾷ στιγμῇ γενναίως πληροῦσα αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν ἐκ πυρκαϊᾶς ἢ πλημμύρας παθόντων· αἱ σφοδραὶ ἐκρήξεις τῆς εὐσπλαγχνίας εἶνε ἄγνωστοι παρ' ἡμῖν· δὲν μᾶς πολυμέλει διὰ τὸν γείτονά μας· χαράσσομεν ὁροθετικὴν γραμμὴν μερίμνης περὶ τὸ ἄτομον, τὴν οἰκογένειάν μας, ἢ τὸ συμφέρον μας καὶ δὲν ἐννοοῦμεν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ τὴν διαβῶμεν. Ἀλλ' ὅπως δήποτε πρὸς τοὺς ὁμοίους μας διατελοῦμεν ἐν ἀρνητικῇ καταστάσει· δὲν ἁπλόνομεν τὴν χεῖρά μας ὅπως τοὺς βοηθήσωμεν, ἀλλ' οὔτε ὅπως τοὺς γρονθοκοπήσωμεν· καὶ ἂν συμβῇ ποτὲ χωροφύλακες νὰ πεταλώσωσι κανένα καλόγηρον ἢ νὰ βαπτίσωσιν αὐτὸν ἐντὸς ζέοντος ἐλαίου, θὰ εὑρεθῇ τοὐλάχιστον μία ἐκ τῶν ἐπαρχιακῶν ἐκείνων ἐφημερίδων, τῶν ἐχουσῶν σχῆμα μανδυλίου, ν' ἀναγράψῃ μεθ' ἱκανῶν ἐπιφωνημάτων, θαυμαστικῶν καὶ ἀποσιωπητικῶν, γεμάτων φρίκης, τὸ σκληρὸν ἀνδραγάθημα. Τὸ ἐρανίζονται ἔπειτα αἱ ἀθηναϊκαὶ συνάδελφοι, τὸ ἀνθυλεύει ἑκάστη κατὰ τὸ ὕφος της καὶ τὰς πολιτικάς της πεποιθήσεις, καὶ γίνεται πάταγος καὶ ἀλαλαγμὸς, καὶ περιτρέχει τὰς ἀγυιὰς τῶν Ἀθηνῶν

βοῶσά τις βδελυγμία καὶ διαμαρτύρησις ἔμπλεως ἀγανακτήσεως.

Ἀλλὰ τὰ ζῷα οὐδ' αὐτὸν κἂν ἔχουσι τὸν ἐπιτάφιον. Περὶ αὐτῶν οὐχὶ εἰς τὰς *Εἰδήσεις*, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὴν σελίδα τῶν Γνωστοποιήσεων εὑρίσκεται συνηγοροῦσά τις φωνή. Ὦ! ἂν ὡμίλουν καὶ αὐτὰ, ὅπως εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Αἰσώπου, πόσας τρομερὰς σκηνὰς θηριωδίας καὶ ἀχαριστίας θὰ μᾶς ἀφηγοῦντο, ποῖα σπαραξικάρδια δράματα σταύλων καὶ φατνῶν καὶ ὑπογείων θὰ μᾶς ἀπεκάλυπτον, πῶς θὰ μᾶς περιέγραφον τὴν ἀπάνθρωπον βάσανον, τοὺς βαρβάρους ῥαβδισμοὺς, τὸ ὑπὸ τὸ βάρος καμπτόμενον ἀσθενὲς σῶμα, τοὺς σβεννυμένους ὀφθαλμοὺς, τὰ ἀφρίζοντα στόματα, τὸ ὕπτιον ἐν μέσῃ ὁδῷ ψυχορράγημα, τοὺς διὰ πετρελαίου ἐμπρησμούς.

Τίς δὲν εἶδε χωρικοὺς φορτόνοντας μὲ δυσβάστακτον φορτίον τὴν ῥάχιν δυστυχοῦς ὄνου, ἐπικαθημένους καὶ αὐτοὺς, καὶ πατάσσοντας εἶτα ἀμειλίκτως τὰ νῶτά του, διότι τὸ φορτηγόν των δὲν τρέχει μὲ ὅσην δύναμιν ἀτμοῦ ἐπιθυμοῦσι! τὸ ταλαίπωρον ζῷον ἀγωνίζεται, κινεῖ ταχύτερον τοὺς πόδας του, πνευστιῶν, φέρον ὅλον ἐκεῖνο τὸ βάρος, καὶ τὸν ἀδυσώπητον κύριόν του ἀπ' ἐπάνω!...

Καὶ οἱ κατεσκληκότες γηραλέοι ἵπποι, σκελετοὶ κοκκάλων περικεκαλυμμένοι ὑπὸ ἀποτρίπτου ἐπιδερμίδος, οἱ σύροντες ἀγωνιωδῶς μὲ προτεταμένην καὶ κάτω νενευκυῖαν κεφαλὴν καὶ τεταμένους καὶ ἀκάμπτους πόδας κάρρον πλῆρες πετρῶν ἢ σιδηρῶν ἐλασμάτων; Ὦ! οἱ δυσυχεῖς ἀπόμαχοι ποτὲ δὲν θὰ λάβουν τὴν σύνταξίν των! ὑπηρέτησαν ἐπὶ μακρὰ ἔτη γενναιότατα τὸν αὐθέντην των, καὶ τόρα πρέπει ἀκόμη νὰ σύρωσι τὸ ἄθλιον γῆράς των εἰς τὰς ὁδοὺς, πρέπει ἕκαστον ἀγωνιῶδες βῆμά των νὰ τὸ ἀγοράζωσι μὲ ὥρας τινὰς τῆς ὀλίγης αὐτῶν ζωῆς, πρέπει νὰ ψοφήσουν ἐκεῖ, πρὸ τοῦ κάρρου, ἐν μέσῳ ἀμμοκονίας καὶ ἀσβέστου!

Ἀλλὰ φρικωδέστατον πάντων εἶνε τὸ μαρτύριον τῶν πρὸς σφαγὴν ἀγομένων ζῴων.

Πᾶσα ἀντίσασις ἐκ τοῦ ὁρμεμφύτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως χρησιμεύει ὡς πρόκλησις πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην σκληρότητα· ἐκ τῶν δύο ἀγνοῶ πότερον εἶνε τὸ κτῆνος· τὸ ζητοῦν νὰ διαμαρτυρηθῇ, νὰ ὑπερασπισθῇ ἑαυτὸ διότι ὁδηγεῖται εἰς θάνατον βίαιον, ἢ ὁ φονεύων αὐτὸ μυριάκις πρὶν τὸ φονεύσῃ, ὁ ἐπιχαίρων εἰς τὰς σπαιρούσας ἀλγηδόνας ζωντανῆς σαρκὸς, ἥτις μέλλει μετ' ὀλίγον νὰ πληρώσῃ τὴν κοιλίαν του ἢ τὸ βαλάντιόν του;

Τὰ ζῷα ταῦτα χαράσσουσι πολλάκις διὰ τῶν σταγόνων τοῦ αἵματός των τὸν ἀπαίσιον δρόμον τὸν φέροντα εἰς τὸ σφαγεῖον. Οἱ ὁδηγοῦντες αὐτὰ ὑπηρέται κρεοπωλείων κόπτουσι, διὰ νὰ γελάσωσι, τὴν οὐρὰν των. Τὸ αἷμα τρέχει· τὸ ζῷον ἀναφρικιᾷ σπασμωδικῶς· ἐκβάλλει θρηνῶδες παράπονον. Ἤκουσα ἡμέραν τινὰ, ποῖον νομίζετε; ἕνα σφαγέα εἰθισμένον εἰς αἷμα καὶ εἰς ἀγωνίαν, ἐκραγέντα εἰς βδελυγμὸν καὶ ἀγανάκτησιν πρὸς κρεοπώλην οὕτω αἱματόφυρτον, ἠκρωτηριασμένον, ἄγοντα τὸ σφάγιον:

— Δὲν τὸ σκότωνες καλλίτερα νὰ γλυτώσῃς; τί ἀπανθρωπιὰ εἶνε αὐτή!

Παρέστην μάρτυς σκηνῆς τινος, ἥτις οὐδέποτε θὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τῆς μνήμης μου.

Κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀκαδημίας δύο παιδία δεκατεσσάρων μέχρι δεκαεξ ἐτῶν ὡδήγουν μοσχάριον εἰς τὸ σφαγεῖον· τὸ εἶχον προσδεδεμένον διὰ σχοινίου ὄπισθεν κάρρου, ὅπερ, καλπάζοντος τοῦ ἵππου ἀνετινάσσετο ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου παταγοῦν· τὰ παιδία ἐτραγῴδουν ταῖς *παπαρούναις*· τὸ μοσχάριον συρόμενον, καὶ μὴ δυνάμενον νὰ τρέξῃ, κατεχόμενον βεβαίως καὶ ὑπὸ τοῦ μαύρου του προαισθήματος, ἀνθίστατο καὶ ἐμυκᾶτο· ὁ θρηνώδης, ὁ σπαραξικάρδιος αὐτοῦ μυκηθμὸς ἐνεποίει ἀνατριχίλαν· ἀλλὰ οἱ μικροὶ κρεοπῶλαι ἐβιάζοντο, καὶ κατέβησαν θυμωμένοι ἀπὸ τοῦ κάρρου, μὴ προφθάσαντες νὰ τελειώσωσι ταῖς παπαρούναις των· ὁ εἷς ἥρπασε τὴν κεφαλήν του καὶ τὴν συνέστρεψε, ὡς διὰ νὰ στραγγαλίσῃ τὸν λαιμόν του, ὁ ἕτερος ἔλαβε τοὺς ὀπισθίους του πόδας, καὶ οὕτω κατέρριψαν αὐτὸ χαμαὶ μετὰ γδούπου· τότε ἔρρηξε φρικώδη μυκηθμόν· τὸ ἓν τῶν παιδίων ἵππευσε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· παρετήρησα τὸ βλέμμα του· ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ εἶχεν ἀποκρυφθῇ, εἶχε δύσει· μόνον ὁ βολβὸς ἐφαίνετο, μαῦρος, ἄγριος, ἐκφράζων ἐσχάτην, ἐσχάτην ὀδύνην· τὰ παιδία παίζοντα μὲ τὴν ἀγωνίαν του ὡς μὲ ἄθυρμα, εἰς εὔθυμον παραδεδομένα δραστηριότητα, ἐπήδων ζωηρὰ, εὐφυολόγουν μετὰ κακεντρεχείας:

— Δὲν πηγαίνεις, αἴ;

Ἔλυσαν τὸ σχοινίον ἀπὸ τῶν κεράτων του καὶ ἔδεσαν τοὺς πόδας του· ἔπειτα τὸ ἔσυρον ὅπως τὸ φορτώσωσιν ἐπὶ τοῦ κάρρου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὸ μοσχάριον ἐνόησεν ὅτι τετέλεσται· οὔτε ἀντέστη πλέον· τὸ ἔσυρον ὡς πτῶμα κατὰ γῆς· τὸ βύγχος του ἐκυλίετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ οἱ ὑγροὶ καὶ πνευστιῶντες ῥώθωνές του ἐπληρώθησαν χώματος· εἶτα ἀνήγειραν αὐτὸ ὡς δέμα, ὡς νὰ ἦτο ἐσφαγμένον ἤδη καὶ ἀνηρτημένον ἀπὸ τῆς ἁρπάγης τοῦ κρεοπωλείου αἱμάσσον, καὶ τὸ ἔρριψαν βαρέως ἐντὸς τοῦ κάρρου· ἀνέβησαν, ἐκάθησαν ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ, μαλακωτέρου βεβαίως τῶν ξηρῶν σανίδων, καὶ ἐκαθάρισαν τὸν λάρυγγά των ὅπως ἐπαναλάβωσι ταῖς παπαρούναις μὲ διαυγῆ φωνὴν· καὶ ἐν ᾧ ὁ εἷς ἐπάτασσε τὸν ἵππον ὅπως ταχύνῃ τὸν καλπασμόν του, ὁ ἄλλος στρέφων πρὸς τὸ μοσχάριον χαιρεκάκως, γελῶν ἐφώναζε:

— Καροτσάδα αἴ! καροτσάδα!

Ἐκεῖνο οὔτε ἐμυκᾶτο πλέον· μόνον ὁ ὀφθαλμός του ἐξέφραζε τὴν μαύρην ἐκείνην ἀπόγνωσιν, τὴν ἀπέλπιδα ἐκείνην αἰμωδίασιν καὶ σκοτοδίνην τοῦ

αἰσθανομένου ὅτι ἔπεσεν εἰς τοὺς ὄνυχας σαρκοβόρου θηρίου, καὶ αἰσθανομένου εἰς τὸ πρόσωπόν του τὴν φλογερὰν, ἀσθματώδη αὐτοῦ ἀναπνοὴν, καὶ κλείοντος τοὺς ὀφθαλμούς του ὅπως παραδώσῃ τὸ πνεῦμα.

Τίς οἶδε ποίας ἄβρᾶς δεσποινίδος, ἐπλήρωσε τὸν στόμαχον ἡ τρυφερὰ σὰρξ τοῦ μοσχαρίου τούτου! καὶ εἰς οἷον εὐαίσθητον αἷμα μετεβλήθη σφύζον μετὰ συγκινήσεως ἐκ μόνου τοῦ κρότου, ὃν προξενεῖ γαλῆ προσπαίζουσα μὲ ῥάκος. Ἂν εἴξευρε ποῖον πόνον καὶ ποῖον σπαραγμὸν ὑπέστη ἡ σὰρξ ἐκείνη ἣν ἔφαγε, τί θὰ ἠσθάνετο; ἂν ὄχι τύψεις συνειδότος, πάντως ὅμως τύψεις στομάχου.

Εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ ἀχαριστία πρὸ παντὸς εἶνε ἀνθρωπίνη ἰδιότης· ἡμεῖς ὑπερτεροῦμεν κατὰ πάντα τῶν ζῴων, καὶ ὑπερτεροῦμεν καὶ κατὰ ταύτην, ἂν ὄχι καὶ κατὰ τοὺς πόδας· ἐννοοῦμεν δὲ νὰ πωλήσωμεν πολὺ ἀκριβὰ τὴν ὑπεροχήν μας· καὶ ὅταν θελήσωμεν νὰ κατέλθωμεν ἄχρις αὐτῶν, κατερχόμεθα, ὡς λίθοι, μὲ τὴν πολλαπλασίαν ὁρμὴν τὴν κτηθεῖσαν ἐκ τῆς ἀποστάσεως τὴν ὁποίαν διηνύσαμεν ὅπως πέσωμεν ἀπὸ τοῦ ὕψους μας.

Ἂν δὲν μᾶς συγκινῶσιν αἱ ἀγωνιώδεις συστροφαὶ τῶν μελῶν, καὶ οἱ σπαραγμώδεις γόοι, καὶ οἱ σπασμώδεις σφαδασμοὶ, καὶ τὰ ὑπὸ αἵματος πλημμυριζόμενα ὄμματα, ἂν ἡ καρδία μας εἶνε πεζοδρόμιον καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ διέλθωσι τὰ ζῷα, ἂν τοκογλυφῶμεν καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθημάτων μας διαθέτοντες αὐτὰ πρὸς ἰδίαν ὠφέλειαν, ἀφοῦ δὲν λαμβάνομεν οἶκτον διὰ τὰ θύματα, ἃς λάβωμεν τοὐλάχιστον διὰ τοὺς δημίους, οἱ ὁποῖοι εἶνε ὅμοιοί μας.

Τί γίνονται αὐτοὶ μικροὶ ἢ μεγάλοι, οἱ ἀνενοχλήτως, ἀποινεὶ, εἰς τοιοῦτο μαρτύριον ὑποβάλλοντες τὰ ζῷα ταῦτα; κατὰ μικρὸν ἡ σκληρότης των ἀκονίζεται, ὀξύνεται· γανόνεται ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς χαιρεκακίας ἡ καρδία των, ὅπως μερικοὶ οὐρανίσκοι ὑπὸ δριμυτάτων πνευματωδῶν ποτῶν· ὁ κρουνὸς τῆς συμπαθείας πληροῦται ἰλύος καὶ δὲν δύναται νὰ ῥεύσῃ· ἀποκτῶσι τὴν ἀκόρεστον ὄρεξιν τοῦ κακοῦ ὡς σκύμνοι, γευθέντες αἷμα καὶ λείχοντες τὴν γλῶσσάν των, τὴν αἱμοβόρον βουλιμίαν. Ἡ στατιστικὴ τῶν κακουργιῶν ἐν Ἑλλάδι δύναται νὰ εἴπῃ ποία τάξις καὶ ποῖον ἐπάγγελμα παράγει τοὺς περισσοτέρους φονεῖς· ἀφοῦ ἔχει τόσα συστατικὰ ἐν Ἑλλάδι ἡ ὑγρασία ἡ παράγουσα τοὺς δηλητηριώδεις τούτους μύκητας, ἃς φροντίσωμεν, κατὰ τοῦτο τοὐλάχιστον, νὰ ξηράνωμεν τὴν ἀτμόσφαιράν μας.

Ἂν ὑπάρχῃ που εὐσπλαγχνία, εὐγενής τις πρόνοια ὅπως ἀρθῇ αὕτη ἡ ἀφορμὴ ἡ ποτίζουσα μὲ ἔγκλημα τὴν καρδίαν, εἶνε καιρὸς, νομίζομεν, νὰ συγκεντρωθῇ, νὰ συστηματοποιηθῇ· εἶνε καιρὸς ὅλοι οἱ εὔσπλαγχνοι ἄνθρωποι νὰ συνάψωσι τὰς χεῖράς των καὶ νὰ εἴπωσι: πρέπει νὰ προστατεύσωμεν τὰ ζῷα χάριν τῆς εὐσπλαγχνίας καὶ χάριν τῆς κοινωνίας.

Ἀλλαχοῦ δὲν ὁμοιάζουσιν ἡμᾶς· ἀλλαχοῦ δὲν ἀνέχονται οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἔντομον νὰ βλαφθῇ ἀναιτίως· ἀλλαχοῦ ἡ ἀλγηδὼν τοῦ ζῴου ἐξικνεῖται μέχρι τῶν μυχιαιτάτων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας· διὰ τοῦτο ἐπινοοῦσι καθ' ἑκάστην μηχανήματα, ὅπως, εἰς τὰ κατ' ἀνάγκην σφαζόμενα ζῷα, ὁ θάνατος ἐπέρχηται ἀκαριαῖος, ἄνευ ἀγωνίας· οὐδὲ χάριν τῆς ἐπιστήμης, δὲν ἀνέχονται τὴν βάσανον αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐγείρουσιν ἀγωγὴν κατὰ τῶν καθηγητῶν οἵτινες κάμνουσι πειράματα ἐπὶ ζωντανῶν σαρκῶν. Προστατευτική τις μέριμνα περιίπταται περὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ζῴων. Ἐν Ἀμερικῇ, Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ κτλ. κτλ. ὑπάρχουσι πλεῖσται προστατευτικαὶ τῶν ζῴων ἑταιρίαι ἐργαζόμεναι ἀκαμάτως, ἐκδιδοῦσαι δελτία, παρέχουσαι διπλώματα, διανέμουσαι μετάλλια, ἀναγράφουσαι μετ' ἐπαίνων πᾶσαν ἀγαθὴν ὑπὲρ τῶν ζῴων πρᾶξιν, δίδουσαι πτερὰ εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν, καλλιεργοῦσαι τὴν συμπάθειαν.

Ἀφ' οὗ ἡμεῖς εἴμεθα τοσοῦτον ἐπιρρεπεῖς πρὸς μιμήσεις, δὲν μιμούμεθα καὶ κατὰ τοῦτο τοὺς Εὐρωπαίους; Μὲ καταλαμβάνει φρίκη ὁσάκις σκέπτομαι τὸ μέλλον τῶν δύο ἐκείνων μικρῶν κροκοδείλων. Ἐὰν ἤκουον κάπου, ἂν ἀνεγίνωσκον κάπου, ὅτι εἶνε βαρβαρότης νὰ κακοποιῶσι τὰ ζῷα, ἂν κατώρθου τις νὰ τοὺς συναρπάσῃ ἀπὸ τὴν καρδίαν, νὰ τοῖς ἐμποιήσῃ τὸ ῥῖγος τῆς συγκινήσεως, ἂν ἔβλεπον τὸν ὁμήλικά των γείτονα βραβευθέντα δι' εὐεργεσίαν τινὰ πρὸς τὰ ζῷα, ἡ σκληρότης θὰ ἐξεριζοῦτο ἀπὸ τῶν σπλάγχνων των, ἀκτίς τις θὰ διεπέρα τὸ σκότος τῆς ψυχῆς των. Θὰ ἐσώζοντο τὰ ζῷα καὶ θὰ ἐσώζοντο καὶ αὐτοί.

Ὦ! Ἐὰν συνασπιζομένη ἐγίνετο ἰσχυρὰ ἡ ἀγαθότης, ὅπως πολλάκις ἡ κακία, πόσα καλὰ ἠδύναντο νὰ παραχθῶσιν ἐν Ἑλλάδι!

Ἀρ. Π. Κουρτιδης.

ΕΙΣ ΑΦΡΙΚΑΝΟΣ ΜΟΝΑΡΧΗΣ

Ἐν Παρισίοις ἐξεδόθη ἐπ' ἐσχάτων σύγγραμμά τι *Περὶ τῆς Οὐγάνδας καὶ τοῦ αἰγυπτιακοῦ Σουδὰν*, ἐν ᾧ γίνεται λόγος περὶ ἑνὸς τῶν ἰθαγενῶν βασιλέων τῆς Ἀφρικῆς, τοῦ διασήμου Μτέζα, (Mtesa), ὅστις νομίζεται ἀπόλυτος κύριος τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν ὑπηκόων του. Ὁ βασιλεὺς οὗτος εἶνε πράγματι πρόεδρος συμβουλίου προκρίτων, οὗτινος εἶνε μέλη ὁ μάγειρός του καὶ ὁ ἱματιοκαθαριστής του. Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως ἡ ἀριστοκρατία, ἀποτελουμένη ἐκ τριῶν κληρονομικῶν μεγιστάνων, ἐκλέγει τὸν διάδοχον τοῦ θρόνου ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ ἀποθανόντος. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ νέου μονάρχου καίονται πάντες, πλὴν δύο ἢ τριῶν φυλασσομένων διὰ πᾶν ἀπρόοπτον. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συμβίων τοῦ βασιλέως δύναταί τις νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θυμάτων. Οἱ ὑπήκοοι τοῦ Μτέζα ἀποδίδουσιν 7,000 γυναῖκας, ἤτοι ὑπερδεκαπλασίας ὅσων εἶχεν ὁ βασιλεὺς Σολομών. Αὐτὸς δὲ διακηρύσσει εἰλικρινῶς ὅτι οὐδέποτε τὰς ἐμέτρησε. Τὸ χαρέμιον δὲν εἶνε μεγάλη πολυτέλεια ἐν Οὐγάνδᾳ, ὅπου ἀναλογοῦσι τρεῖς καὶ πλέον γυναῖκες εἰς ἕκαστον ἄνδρα. Ἡ ἀγοραία τιμὴ τῆς γυναικὸς εἶνε πράγματι ἐλαχίστη. Ὁ ἱεραπόστολος Βίλσων διηγεῖται ὅτι πολλάκις προσήνεγκον αὐτῷ γυναῖκα ἀνθ' ἑνὸς ἱματίου ἢ ἀντὶ ζεύγους ὑποδημάτων.

Ὁ βασιλεὺς Μτέζας δὲν εἶνε τόσῳ καλὸς χριστιανὸς, ὅσον ὑπέθετεν ὁ προσηλυτίσας αὐτὸν κ. Στάνλεῦ. Παρευρίσκεται εἰς τὴν λειτουργίαν, ὅταν ἔχῃ πολιτικοὺς λόγους νὰ μὴ δυσαρεστήσῃ τοὺς ἱεραποστόλους. Μὴ ζητήσητε ὅμως ἀπ' αὐτοῦ νὰ κόψῃ μίαν κεφαλὴν ὀλιγώτερον. Μένων ἀσθενῶν καθίσταται ἡμερώτερος. Οἱ ὑπήκοοί του γινώσκουσι τοῦτο τόσῳ καλῶς, ὥστε κρίνουσι περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας του ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θανατικῶν ἐκτελέσεων.—«Ἂν ὁ Μτέζας ἦτο ὑγιής, ἔλεγέ τις εἰς τοὺς περιηγητὰς, θὰ ἐβλέπετε θανατικὰς ἐκτελέσεις».

Ὁ κ. Φέλκιν, κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονήν του εἶχε τὸ βάρος ὡς ἰατρὸς νὰ θεραπεύῃ τὸν μονάρχην. Κατ' ἀρχὰς ὁ Μτέζα ἐδυσπίστει εἰς αὐτόν. Ὑπεχρέου τὸν κ. Φέλκιν νὰ λαμβάνῃ μέρος τῶν ὑπ' αὐτοῦ διοριζομένων φαρμάκων. Ἐπὶ τέλους ἡ δυσπιστία ἔπαυσε, καὶ τότε διεκήρυξεν εἰς τοὺς αὐλικούς του ὅτι τὰ φάρμακα ἦσαν μόνον δι' αὐτόν, καὶ ὅτι αὐτοὶ δὲν θὰ ἐλάμβανον πλέον. Θὰ τὰ ἐλάμβανε δὲ διὰ μιᾶς ὅλα, ἂν δὲν τὸν ἐμπόδιζον.

Ἡμέραν τινὰ ὁ σεβασμιώτατος Βίλσων συναντήσας νέον, ὃν ἐγνώριζε, καὶ ἰδὼν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀκτινοβολοῦν ἐκ χαρᾶς τὸν ἠρώτησε τὴν αἰτίαν. — «Ἐφόνευσα τὸν πατέρα μου» ἀπήντησεν ὁ νέος ἐν ἀγαλλιάσει.

Ὁ σεβασμιώτατος Βίλσων, ὅστις ὡς ἐκ τῶν ταξειδίων του ἀπέκτησεν ἱκανὴν δόσιν φιλοσοφίας, ἠρώτησε τὸν νέον, διατί ἐφόνευσε τὸν πατέρα του. — Ἐστενοχωρούμην ὅτι δὲν ἤμην ἐγὼ ἀρχηγὸς, ἀπήντησεν ὁ νέος Βογάνδας. Εἶπα τοῦτο εἰς τὸν Μτέζαν, αὐτὸς δὲ μοὶ ἀπήντησε· — Φόνευσον τὸν πατέρα σου, καὶ θὰ ἦσαι ἀρχηγός — Καὶ τὸν ἐφόνευσα

Τὸ συμβὰν τοῦτο δεικνύει ὅτι ἀνάγκη σπουδαία ὑπάρχει ἵνα ὁ κ. Στάνλεῦ ἐπιστρέψῃ εἰς Οὐγάνδαν, πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς μεταφράσεώς του τῆς Γραφῆς καὶ τῶν γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ ἀναγνωσμάτων του. Πολλὰ ἔχει ἀκόμη νὰ πράξῃ ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ. *Π

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Συνωμίλουν δύο κτηματίαι περὶ τοῦ καλοῦ καιροῦ.

— Ἐὰν, λέγει ὁ εἷς, ἡ βροχαὶ αὐταὶ ἐξακολουθήσουν, τίποτε δὲ θὰ μείνῃ 'ς τὴ γῆ χωρὶς νὰ φυτρώσῃ.

— Γιὰ δάγκωσε τὴ γλῶσσά σου, λέγει ὁ ἄλλος, κι' ἔχω δυὸ γυναῖκες 'ς τὸ νεκροταφεῖο!

*
* *

Κάποιός τις ἔλεγεν ἀνευλαβῶς:

— Δείξατέ μοι ὅλα τὰ φορέματα, τὰ ὁποῖα μία γυνὴ ἐφόρεσεν ἐν τῷ βίῳ της, καὶ ἀναλαμβάνω νὰ γράψω κατ' αὐτὰ ἀκριβῆ τὴν βιογραφίαν της.

*
* *

Αὐτάρκεια:

Πέρσης τις ποιητὴς λέγει: Οὐδέποτε παρεπονέθην διὰ τὴν πτωχίαν μου μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν εὑρέθην γυμνόπους καὶ στερούμενος ὅλως ὑποδημάτων. Ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἀπήντησα ἄνθρωπον στερούμενον ποδῶν, καὶ ἐδόξασα τὸν Θεὸν διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγαθότητά του.

*
* *

Ἡ Κυρία Ν*... ἐνδύεται ἵνα ὑπάγῃ εἰς ἑσπερίδα.

— Σοφία, λέγει πρὸς τὴν ὑπηρέτριαν, ἔφεραν τὰ ἄνθη ποὺ θὰ βάλω 'ς τὰ μαλλιά μου;

— Ἐδῶ εἶνε, κυρία· καὶ ποιὰ μαλλιά σας θὰ βάλετε τριγύρω 'ς τὰ ἄνθη;

*
* *

Ὑπάρχει παροιμία τις λέγουσα:

«Ὅποιος πληρόνει τὰ χρέη του γίνεται πλούσιος».

— Ἄνοστη ἀστειότης, εἶπέ τις, τὴν ὁποίαν χωρὶς ἄλλο θὰ διέδοσαν οἱ δανεισταί.

*
* *

Ὁ τοκογλύφος Μ... ἦτο εἰς τὰς τελευταίας στιγμάς του, διὸ ἔσπευσαν νὰ φέρωσι τὸν πνευματικόν. Οὗτος ἀφοῦ τὸν ἐξωμολόγησε, τοῦ παρουσιάζει ἐν τέλει ἀργυροῦν σταυρὸν ἵνα ἀσπασθῇ. Ἐν τῷ ἅμα οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἀγωνιῶντος ἀναλάμπουσιν, ὁ δὲ ἱερεὺς, νομίσας ὅτι ἡ χαρὰ τοῦ ἀσθενοῦς προήρχετο ἐκ τῆς ὄψεως τῆς εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ θέτει τὸν σταυρὸν εἰς τὴν χεῖρα. Ὁ τοκογλύφος τὸν περιεργάζεται μετὰ προσοχῆς περιστρέφων αὐτὸν, εἶτα δὲ ἀποδίδων τὸν σταυρὸν,

— Παπᾶ μου, λέγει πρὸς τὸν πνευματικὸν, δὲν 'μπορῶ νὰ σοῦ δανείσω μεγάλα πράγματα γιὰ ἕνα τέτοιο ἐνέχυρο!

*
* *

Γνωστὸν ὅτι ὁ Ναπολέων Α' ἦτον ἀπότομος τοὺς τρόπους καὶ χλευαστικὸς, μὴ διακρινόμενος καθόλου ἐπὶ λεπτότητι.

Ἡμέραν τινὰ πλησιάσας κυρίαν ὀνομαστὴν ἐπὶ ἐρωτοτροπίᾳ, τῇ λέγει ἄνευ περιστροφῶν·

— Λοιπὸν, κυρία, σᾶς ἀρέσουν πάντοτε οἱ ἄνδρες;

— Ναὶ, Μεγαλειότατε, ἀποκρίνεται αὕτη, ὅταν εἶνε εὐγενεῖς.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Φιλόδοξοι τινὲς ἀνελθόντες εἰς τὴν ὑψίστην βαθμῖδα τῆς ἐξουσίας ὁμοιάζουσι πρὸς ἀνθρώπους εὑρισκομένους εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ μνημείου: ὅλοι οἱ ὑποκάτω τοῖς φαίνονται μικροί, καὶ εἰς ὅλους φαίνονται καὶ αὐτοὶ μικροί.

—

Ἡ εὐτυχία μᾶς προσπορίζει φίλους, ἡ δὲ ἀτυχία τοὺς δοκιμάζει.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῷ Οὐρανίῳ Κράτει ὁ ἐμβολιασμὸς δὲν ἐκτελεῖται ἐπὶ τοῦ βραχίονος ἢ τῆς κνήμης, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ῥινός.

Καὶ μέχρι μέν τινος ἡ κυβέρνησις παρεῖχεν ἀμοιβήν τινα δι' ἕκαστον ἐμβολιαζόμενον τέκνον, ἀλλ' ἐπειδὴ πολλαὶ εὔποροι οἰκογένειαι οὐδαμῶς ἐκ τῆς ἀμοιβῆς ταύτης ἐδελεάζοντο, προτιμῶσαι νὰ βλέπωσι τὰς ῥῖνας τῶν τέκνων των ἄνευ οὐδεμιᾶς αὐλῆς, αὐτοκρατορικόν τι διάταγμα κατέστησε τὸν δαμαλισμὸν ὑποχρεωτικὸν ἐπὶ ποινῇ σημαντικοῦ προστίμου.

Διαρκοῦντος τοῦ ἐμφυλίου τῶν Ἀμερικανῶν πολέμου, ἡ κυβέρνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, εἶχεν εἰσαγάγει καὶ γυναῖκας ἐν ταῖς δημοσίαις θέσεσιν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ παράσχῃ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως πρὸς τὰς συζύγους καὶ τὰς θυγατέρας τῶν στρατιωτῶν. Ἡ χρησιμοποίησις αὕτη τῶν γυναικῶν παρέμεινε καὶ μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου, ἕως οὗ αἱ Ἀμερικανίδες ἐθεώρησαν ὡς δικαίωμά των τὸ νὰ καταλαμβάνωσι καὶ αὐταὶ δημοσίας θέσεις. Ἐσχάτως ὅμως, ὅτε ἐδημιουργήθησαν νέαι τινὲς θέσεις, τὰ ὑπουργεῖα ἐδήλωσαν ὅτι εἰς ταύτας εἶνε δεκτοὶ μόνον ἄνδρες. Μέγας ἐρεθισμὸς ἐκ τούτου κατέλαβε τὸν θῆλυν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν πληθυσμόν, ὅστις διοργανοῖ συλλαλητήρια καὶ διαδηλώσεις. Διάφοροι δ' εἶνε οἱ λόγοι δι' οὓς θ' ἀποκλείωνται τοῦ λοιποῦ αἱ γυναῖκες τῶν δημοσίων θέσεων. Εἶνε, λέγουσιν, ὀλιγώτερον πειθήνιοι ἢ οἱ ἄνδρες, ἀσθενοῦσι συχνότερον, καὶ εἰσὶν ἧττον ἐπιτήδειοι δι' ἐργασίας ἀπαιτούσας λογικὴν καὶ κρίσιν. Ἐπὶ πλέον δὲ εἰσὶν ἀφορμὴ πολλῶν ἀταξιῶν· οὐκ ὀλίγα σκάνδαλα συνέβησαν ἐν τοῖς γραφείοις ἐν οἷς εἰργάζοντο.

Ἀφ' ἑτέρου ὅμως οἱ συνήγοροι των διισχυρίζονται ὅτι αὗται ἐκτελοῦσιν ἐργασίας τινὰς ἐπιδεξιώτερον ἢ οἱ ἄνδρες, τὰ δὲ σκάνδαλα, προσθέτουσι, θὰ λείψωσιν, ὁπόταν αἱ θέσεις δὲν θὰ ἀπονέμωνται ὡς *ῥοσφέτια*.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ἀνατροφὴ τῶν παιδῶν.

Ἑκάστη μήτηρ, ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ ἴδῃ τὸ τέκνον της προώρως ὑποκύπτον, ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ πῶς νὰ ἀναθρέψῃ αὐτό, νὰ γνωρίζῃ τουτέστι τὴν ὑγιεινὴν τοῦ σώματος καὶ τὴν ὑγιεινὴν τῆς ψυχῆς, αἵτινες εἶνε δύο μέρη μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐπιστήμης.

Ἀλλ' εἶνε ἄρά γε ἡ ἐπιστήμη αὕτη τῆς ἀνατροφῆς τοῦ παιδὸς πολύπλοκόν τι καὶ δύσκολον ἔργον;—Βεβαίως ὄχι· διότι εἰς οὐδὲν ἄλλο συνίσταται ἢ εἰς *φυσικὴν* ἀνάπτυξιν τοῦ παιδός. Ἀλλ' ἡμεῖς πάντοτε ζητοῦμεν νὰ ὑπεκφύγωμεν τοὺς νόμους τῆς φύσεως, νὰ ἐνεργήσωμεν κατ' ἴδιον τρόπον, δῆθεν καλλίτερον τοῦ κατὰ φύσιν· ἐφεύρομεν τὰς τροφούς, ἐζητήσαμεν τὴν πρόωρον τοῦ παιδὸς ἀνάπτυξιν, ἵνα κινήσωμεν τὸν θαυμασμόν. Ἐὰν τοῦτο καλεῖται πρόοδος, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν. Θέλετε νὰ ἔχητε τέκνα ὑγιᾶ, εὐτυχῆ, ἱκανὰ νὰ ἐκπληρώσωσι κατόπιν ὡς κάλλιστα καὶ ἐπὶ μακρότατον τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς; Μὴ ἐκβιάζετε τὴν φύσιν, μὴ ζητῆτε νὰ τὰ ἀναπτύξητε ὡς φυτὰ ἐν θερμοκηπίῳ, ἅτινα μαραίνονται χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ παραγάγωσι καρπούς. Ἀναγνώσατε τὴν ἱστορίαν τῶν διασήμων ἐπὶ προώρῳ ἀναπτύξει παίδων, καὶ θέλετε ἰδεῖ πόσον εἶνε φοβερὸν νὰ ἐπιζητῆτε παρὰ τοῖς τέκνοις ὑμῶν τὴν ἐσπευσμένην ἐκείνην ἀνάπτυξιν, τὴν οὐδὲν ἄλλο προαγγέλλουσαν ἢ μετριότητα ἐν τῷ κατόπιν βίῳ καὶ θάνατον πρόωρον. Λουδοβίκος ὁ Β', ὁ υἱὸς τοῦ Λαδισλάου Δ' βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας, ἐστέφθη διετής· ἑξαετὴς διεδέχθη τὸν πατέρα του καὶ ἀνηγορεύθη κυρίαρχος· δεκαπενταετὴς εἶχε πλῆρες τὸ γένειον, δεκαεξαετὴς ἐνυμφεύθη, δεκαοκταετὴς εἶχε πολιὰν τὴν κόμην, καὶ εἰκοσαετὴς ἀπέθανε γέρων ἤδη. Στρέψατε πέριξ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἵνα ἴδητε πόσα ἄλλα ὑπάρχουσι παραπλήσια παραδείγματα ἧττον μὲν καταπληκτικά, ἀλλ' οὐχ ἧττον διδακτικά.

Ἡ ζωὴ τοῦ παιδίου δέον νὰ εἶνε ἀδιάκοπος διασκέδασις, ὑπὸ τὴν ἐπαγρύπνησιν πάντοτε τινός, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ, εἰς τὸ ὕπαιθρον, ἐν καθαρῷ ἀέρι, ἐν πλήρει φωτί. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλουν τὸν διδάσκαλον ἐπιμελητὴν τῶν παιγνιδίων· ὁποῖον μάθημα ἐν τῇ ὀνομασίᾳ ταύτῃ! Ἐν αὐτῇ συγκεφαλαιοῦται ὁλόκληρον τὸ πρόγραμμα τῆς ἀγωγῆς διὰ τῆς ψυχαγωγίας. Παιγνίδια ἀναπτύσσοντα καὶ ἰσχυροποιοῦντα τὸ σῶμα, παιγνίδια διαμορφοῦντα τὰς αἰσθήσεις, ἀσκοῦντα τὴν κρίσιν καὶ τὸ μνημονικόν· παιγνίδια διεγείροντα τὰ αἰσθήματα καὶ ὑποθάλποντα τὰς γενναίας τῆς καρδίας ὁρμάς, ἰδοὺ τί χρειάζεται εἰς τὸ παιδίον, ἂν θέλετε νὰ προπαρασκευάσητε αὐτὸ εἰς ἄνδρα· ταῦτα καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἂν δὲν θέλετε νὰ παραβιάσητε τοὺς νόμους τῆς φύσεως, καὶ νὰ γείνετε αἴτια τῆς κακοδαιμονίας τῶν τέκνων σας ἐν τῷ μέλλοντι.

Dr Saffray.

ΑΘΗΝΗΣΙ — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»